Wielmożny Panie Profesorze! 27/II 08. 1

Uprzejmie donoszę, że wycieczka niedzielna K. T. N. odbędzie się do Sławska. Wyjazd jutro o godz. 6.25 po poł. via Stryj. Członkowie towarzystwa K. T. N. otrzymują za okazaniem legitymacji bilety powrotne ze zniżką u biura Sołtykowskiego (Pasaż Hausmanna). Powrót w niedzielę wieczorem. Nocleg zamówiony w Sławsku. Wycieczka będzie raczej łagodna, nie męcząca. Jeśliby Szan. Profesor zechciał wyruszyć z naszym gronem byłoby nam niezmiernie miło powitać Go na dworcu.

Z wyrazem głębokiego szacunku i poważania [illegible]

Dr. Kazimierz Panek

2

Lwów 2/7 1905

Wielce Szanowny Panie!

Jeśli Sz. Pan wybiera się do Marjówki, to moglibyśmy razem pojechać – bo pierwsza wędrówka zdaje się poszła dosyć zepsuta. Proszę mi dać wiadomość – ale prosiłbym wyruszyć jak najrychlej bo szkoda czasu.

Z wyrazem szacunku i uprzejmem pozdrowieniem

A. Sapieha

4

Wmy Pan Prof Dr Smoluchowski

Ul. Supińskiego. 25

1904/5

5

Pozn. 18-II.

16

W. Szanowny Panie Profesorze,

Byłbym już dawniej, bez względu na brak odpowiedzi od Pana Profesora doniósł o sobie, wstyd mi było jednak się przyznać do tego, że praca jeszcze nie podana do Akademii: to ten szacunek i poczucie odpowiedzialności do drukowanego słowa (które dziwnym ~~[illegible]~~ trafem, pomimo czytania czasopism utrzymały się) dyktowały mi ciągłe przeróbki w polskim tekście; potem przyszedł okres tłumaczenia na niemiecki też dość długi, ale wreszcie tejże praca na najbliższem posiedzeniu czwartkowem Akademii podana.- W całości, rzecz naturalna, jestem z niej bardzo niezadowolony, ale trudno; trzeba jak to mówią przeżegnać się i chlust w wodę.

Zmartwiła mnie wiadomość o zdrowiu pana profesora; dowiedziałem się przypadkowo, że nie słucha Pan profesor rad i zleceń lekarzy, którzy wzbronili wycieczek narciarskich, a pomimo to wybierał się Pan Prof. na Boże Narodzenie w góry.-

Co do moich spraw są one bardzo niejasne.

Marienna mnie mówił (pocichu) że w biurze, w którym pracuję moje nazwisko zaginęło.-

Ale to wrażenie każe mnie ciągle chodzić, bo w razie jakichś starań i to nieporozumienie wyszłoby najaw. Tymczasem staram się o lekcje. w czym obiecał mi dopomóc prof Romer.-

Po uporządkowaniu się z tą pracą chcę się zabrać do intensywnego kucia, tylko uważam jednak za nienormalne: być w takim mieście, gdzie się ma Instytut radiologiczny pod bokiem i nie korzystać z niego.- A moje to jest ostatni rok który stosunkowo swobodnie pracować naukowo będę mógł.- Te refleksje podtrzymuje ponieważ prof Meyer, który Anglikowi mówił, że ma dla mnie jakiś projekt.- Więc udaję się po szczerą radę do Pana Profesora.- Możeby pogodzić można było piękne z nadobnem i pożytecznem.-

W ostatnich czasach w wolnych chwilach pomagałem Anglikowi przy wykończeniu roboty o metodzie liczenia α-impulsów.- Będzie ona pewno również w czwartek września.

Bardzo bym chciał „Anzeige" przesłać rodzicom

ale niestety nie mam adresu ich w Moskwie. 6
O miejscu pobytu byłą do Warszawy od rodziców swoich do zagranicznych przez hiszpański konsulat wiadomości: są oczywiście zdrowi. To pierwszy znak życia, jaki od 6-ciu miesięcy od nich otrzymałam.

Bardzo mnie ucieszyło to przesunięcie trudności formalnych przez przyśpieszenie jazdy. - Może do tego czasu jakoś pomyślniej ułożą się warunki.-

Jeśli Pan profesor uważa, że znacznie się tego stanowiska nie potrzebuje, będzie mi to dużą pomocą; a ze swojej strony postaram się ten czas możliwie wykorzystać.-

Od pana Stanisława rzadko otrzymuję wieści, ale o tym częściej i wszystkie jednobrzmiące, że niezwykle wyczerpany i przeciążony organizacyjnemi pracami. Sam jednak pisze, że te nad jego siły, bo zrzekł się części funkcji; niektóre zaś smutnym zbiegiem okoliczności, jak to przez zamknięcie wydziału oświecenia zostały mu odebrane - ciągnie jednak aż do września w roli „dentysty", jak prof. Romer mówi, upominając się w imieniu prof. Romera o rękopis. - Jeśliby Pan profesor zobaczył Go podczas pobytu w Krakowie, proszę powiedzieć, że sprawa geografii jest bardzo zagrożona

i potrzeba osobistej interwencji „dentysty" tu
na miejscu; bo prof Romer już się ogłosił, komu
odstąpiłby mojem był tę robotę do wykończenia.-

Od Wład. Dziewulskiego otrzymałem radosną
nowinę, że pozbył się ostatniego w życiu „piekła
egzaminacyjnego" t.j habilitacji; o Wacku pisze,
że jest już na froncie: funguje jako obserwator
przy artylerii na dyżury 12 godzinne co 36 godzin.
Czuje się zdrowo.

Proszę załączyć ode mnie serdeczne pozdrowienia
Pani Smoluchowskiej i p Profesorowej, a młodzieży generacyi!

Bacieu pewno rośnie też, że go nie poznam, jak
zobaczę. Bardzobym chciał choć na dni parę wpaść
do Krakowa, bo ciężko na obczyźnie bardzo.-

W Warszawie narazie cicho i spokojnie; spodziewamy
się przyjazdu koło 20-go lutego prof Godlewskiego.

Strasznie zmienna pogoda i restauracyjny wikt
nie przyczyniają się do dobrego stanu fizycznego,
więc kwękam od czasu do czasu.-

Bardzo serdecznie pozdrawiam
Szanownych Państwa
J. Patkowski.

P. S. Chciałbym prosić p profesora o
wiadomość, czy przy podawaniu pracy doktorskiej wystarczy
odbitka Akademii czy konieczne jest półarkusze [illegible].

Gdyby Pan Profesor chciał odpowiedzieć przez Stasię, z której
i ja korzystam, prosiłbym o włączenie listu Jędrzejowi, którego zależy mi
... się zgłosił w Krakowie

9

Wiedeń. październik

Wielce Szanowny Panie Profesorze,

Zaczynam list ten z lękiem, że swoimi sprawami, pytaniami, prośbą o rady zabieram zbyt dużo czasu Panu Profesorowi, ale jestem zmuszony do tego pisać z konieczności, bo nie mogę choć na parę dni przyjechać do Krakowa osobiście zasięgnąć rady i omówić te sprawy ~~które~~ dla mnie b. ważne.-

Przedewszystkiem chodzi mi o zakres wymagań, jakie Pan Profesor stawia przy egzaminie doktorskim. Ostatniemi egzaminatorami w Krakowie byli: prof Żoraw-ski i prof Zaremba, więc już wymagania mogły ulec od tych czasów zasadniczym zmianom. prof. Godlewski wskazał mi Chwolsona, ale wydał on mi się za mało ścisły i za obszerny.- Więc przeszedłem do Cl. Schaeffera i już przerobiłem z niego Mechanikę punktu i ~~Ca~~ systemu punktów. Napisany jest świetnie, ale przeraża mnie obszerność i szczegółowość całości; zresztą nie chciałbym ~~błądzić~~ wałęsać się i skakać od jednego podręcznika do drugiego, bo to ogromnie dużo czasu pożera. Proszę więc Pana Profesora o łaskawe wskazanie mi zakresu wymagań, a może konkretnych podręczników.

Sprawy ewent. dodatkowego przedmiotu tej rozstrzygnąć nie mogę, bo nie wiem, o ile moje 4-5 semestrowe laboratoryjne ćwiczenia chemiczne w tych wystarczą i co gorsza nie wiem, do kogo się aż z temi pytaniami zwrócić: czy prof Dziewoński objął funkcję po Prof Olszewskim? - Już wszedłem trochę w tryb „kucia" i ~~marzę o tem~~ z lękiem myślę o tem, czy mi coś nie przerwie; dopóki jednak mogę, to robię. Ułatwiło mi pracę znacznie polepszenie się mojej sytuacji finansowej, bo dzięki serdecznej uczynności prof. Romera wyrobiłem 60 koronowe stypendium miesięczne z funduszu zapomogowego Rektora Twardowskiego. A przytem przysłano mi niewielką sumę z Warszawy.- Wobec tego cały czas, bez troski z dnia na dzień o obiad mogę przez ~~za~~ dłuższy czas tylko pracy poświęcić.

Przerywać ją muszę tylko ~~[illegible]~~ z powodu przemęczenia oczów i wtedy przez dni pracuję eksperymentalnie.- Jest mi bardzo trudno wypełnić pracę doświadczalną samemu. Podjąłem się wykonania jej, bo nie wymaga zbyt dużo nakładu czasu w przygotowaniu technicznym, a dość dużo się można przy niej nauczyć.- Chodzi tu o zdjęcie krzywych jonizacji według cząstek α z Th.C i Ra C. Apparaturę objąłem po Lorii tę, którą on do Polonium używał. Trochę zmieniłem przestawiłem. Jeżeliby coś z tego wyszło, trzebaby było razem z nim ogłosić.

Motywuję mój krok, jak mogę, bo czuję, że

pan profesor jest przeciwny zasadniczo takim marnowa-
niom czasu.- Jeżeli sądzę, że mnie to zajęcie zaabsor-
buje i będzie się ze szkodą dla przygotowywania obiecywanej
nauce.- W ostatnim No „Nature" jest w sprawozdaniu
z Akademii paryskiej praca Sarasin i Thomassina
streszczona, gdzie porusza pokrewne tematy, ale wyniki
eksperymentalny, o ile ze streszczenia zrozumieć można
jest dość mały, bo konstatuje że dwa metale w emanacji
tworzą element gazowy. Prof Meyer jakoś bardzo
mało zaufania ma do ich wyników.- Przed paroma
tygodniami przesłałem streszczenie w „Anzeige", bo
odbitka dopiero za parę miesięcy się ukaże. Bardzo
dużo uciechy miałem po napisaniu tej pracy: nie
było punktu zaczepienia dla zgłębienia istotnych
przyczyn tych różnic w osadach. A chemiczne powino-
wactwo jest tutaj tylko nazwą,- słowem. Prof Meyer,
korygując pracę poskreślał mi przymiotniki
vermuthlich, wahrscheinlich i powiedział, że
praca jest napisana „zu bescheiden"! Cóż robić?

Bardzo serdecznie pana profesora przepraszam
za kłopoty z wyszukiwaniem książek dla mnie;
nie sądziłem, że przytem aż pana Profesora trudzić będę.

U nas tu wiosna w pełni, krzaki bzów w kwieciu,
wygląda to wszystko przy stałej słonecznej pogodzie
wprost cudownie. To też często wychodzę rano
na 2 godziny do Wienerwald'u

Często będę wspominał pana profesora, bo zbliża się okres Bachowskiej muzyki, a odgrażam się, że nie opuszczę ani Hohe Messe (prowadzi podobno dyrektor Ochs.), i Matthäus Passion (prowadzi Schalk).

Dostałem w prezencie na imieniny od partyturę "Weihnachtsoratorium" Bacha. Leży to u mnie bezużytecznie i będzie leżało aż do czasu ~~[illegible]~~ .... w każdym razie bardzo długo. - Czy mógłbym niemi służyć tem, przesłać pocztą? Byłem tem oratorium wprost zachwycony. i poprzez nie poznałem inne utwory Bacha..

Jestem niepoprawny z gadulstwem listowym, bo zacząłem list od przeproszenia, że śmiem cenny czas Sz. Pana profesora zabierać; więc proszę wybaczyć.

Serdecznie pozdrawiam panią profesorową i panią Smoluchowską, p. Dorę i Romusia. Bardzo dziękuję za miłe liściki i przepraszam za zwłokę w odpowiedzi:
Od p. Stanisława miałem krótkie i niewesołe wieści; ale się ze zdrowiem ociąga. - Jak zdrowie pani profesorowej, bo zdaje się na wiosnę źle się zawsze czuła?

B. serdeczne pozdrowienia przesyłam.
i pozostaję z wysokim szacunkiem
Józef Patkowski.

8. VI 9

Wielce Szanowny Panie Profesorze,

Bardzo przepraszam za zaniedbanie się w odpowiedzi na Tak wyczerpujący i cenny dla mnie list Sz. Pana Profesora; przypuszczam jednak że okoliczności, o której zresztą już pewno Wacek Państwa poinformował, wytłumaczą mnie w zupełności. - W początkach Maja ożeniłem się wreszcie po wielu, wielu trudnościach formalnych przyjazdu mojej narzeczonej, która tutaj w ciągu trzech tygodni bawiła. Przeżywałem więc na ten czas - mój roczny wypoczynek i cały czas poza robotą, która zresztą energicznie postępowała naprzód, przebywałem z Nią. - Przywiozła p. Maryla nowe wiadomości o moich bliskich, z którymi w czasie rozłąki przymusowej często przebywała, a więc o Rodzinie i p. Stanisławie.

Zresztą udało nam się skomunikować z Rodziną moją i pierwsza od roku wiadomość od Nich brzmi pomyślnie: są wszyscy razem w

Moskwie i powodzi im się o tyle dobrze, o ile się w tych czasach i na obczyźnie dobrze powodzić może. Halka, którą Ś.p. Stankowie posłali pracuje tam w swoim ulubionym kierunku i jest nauczycielką w filji Hellerau.-

Ten czas wakacji usunął „wyczerpanie nerwowe" i „anemję", jak to lekarze nazwali, których dorobiłam się przykro we Zurychu na wiosnę i już od 10 dni idzie robota pełną parą. Już mam poza sobą Mechanikę i Teorję Maxwella. Termodynamikę i Optykę zostawiłam na końcu, bo najmniej je umiem. Drude odstrasza mnie swą objętością, ale już zaczęłam.- Trudności napotykane są - - nienadzwyczajne. Niecierpliwości pamięciowego objęcia tego i ciągła obawa, że to niezbyt głęboko wsiąka. Ten przyjemny sport doprowadza często do zawrotu głowy i wtedy ratuję sytuację eksperyment, który, doprawdy, jest nierozdzielnym rywalem „kucia". Preparatu dość silnego nie możemy otrzymać, ale to jest na drodze do rozwiązania. Nasze preparaty dają brzydkie krzywe i punkty ich rozrzucone i zaczynają się te piękne zdarzenia przy końcu „Reichweite"; jak jest po polsku?

Tamtej pracy już 2-gą korektę wczoraj odesłałem, mam więc nadzieję, że na parę tygodni otrzymam odbitki. W Warszawie jest cicho: może ciszej niż dawniej; przyczynia się do tego ~~powolnienie~~ zwolnienie towarzy z ograniczeń, jakie miał. Używa więc teraz swobody.

Dla uczczenia tego byliśmy wczoraj popołudniu na Hermanuskogel. Jako wydarzenie w kronice Zarazem należy zapisać, że Paneth otrzymał nagrodę Liebena „z fizyki", za prace nad izotopami.-

Poza tem nic nowego nie słychać.- Oczekuję z niecierpliwością przyjazdu prof. Romera i Godlewskiego na Zielone Świątki, z którymi razem przypomnę dawniejsi polskiej mowy, gdyż tu zupełnie sam żyję.- Korzystam z uprzejmego zaproszenia Thirringa i Hessa i uczęszczam na ich wykłady. Thirring wykłada świetnie: obecnie kinetyczną teorję gazów, Hess poprawnie ale nudnie: mówi o Jonizacji, referuje właściwie nową książkę Townsenda: Flamm wykłada również, bo przed paroma miesiącami habilitował się, ale w niewyszuka-pone.-

Na a teraz przystępuję do złożenia „oficjalnej i uroczystej przysięgi" w kwestji matrymonialnej i pisząc te słowa trzymam dwa palce lewej ręki podniesione.-

Bardzo serdecznie dziękuję Panu Profesorowi za jego ciekawy słownik: za wieczorami jesiennymi oboje mało, czytujemy się teraz pobrali. Zwłaszcza i nierzeczywistości „marna" ale prawdziwa kradzia teraz taśmy nie do rozbicia.-

Prof Godlewski po powrocie z Krakowa (już dawniej) opowiadał o nadzwyczajnych rezultatach, jakie pan prof w doświadczalnej i teoretycznej pracy osiągnął. Czy są już te prace Akademii przedłożone?

Przy sposobności prosiłbym uprzejmie i o doniesienie co u Państwa słychać? Jak ze zdrowiem Pani Profesorowej i p. Smoluchowskiej, jak się bawiły (a przepraszam za to niedawne do p. Dom uogólnienie) niewdzięcz. i co teraz Państwo mają zamiar podczas lata robić?

Bardzo serdecznie pozdrawiam dla wszystkich i wyrazy głębokiego szacunku i poważania

Józef

W. Szanowny Panie Profesorze,

W odpowiedzi na kartę W. Sz. Pana Profesora śpieszę donieść, że dokument, o kt. Pan Prof. wspomina posiadam, lecz nie chcę go się pozbywać.-

Zaświadcza on, że Legjonista z Brygady z dnia 29 kw. 1915 przydział do N.K.N. jako niezdolnego do służby fr. został zatwierdzony. № dokumentu – 2873. Data 15 Maj 1915. Podpis Molina i Moceny.- Nie wiem, czy ze względu na datę Legjon on miał jakiekolwiek znaczenie. Należałem do I Brygady IV Batalionu I komp. ówczesnej nomenklatury.- Nie wiem czy procedura cała Legjon o wiadomości ma komendy zakończona, czy nie? Właśnie wczoraj dostałem kartę od prof. Rothera z zapytaniem, kiedy z owej strony ma pisać do Albin.-

Tak mi przykro, że W. Pana Prof w czasach tak gorączkowych pod względem zajęć czas swemi sprawami zabieram.-

Miałem przed kart od W. Dziew; jest on na wypoczynku teraz; namawia serdecznie do objęcia asystentwa, usuwa przez to wszelkie skrupuły. Dziękuję.

W Zakładzie u nas nic nowego: było parę przykrych momentów, ale o tem przy widzeniu opowiem. Do przyjemnych b. momentów należały odwiedziny The Svedberga. Robi bardzo miłe wrażenie, jest przerażająco młody.- Opowiadał, że ma obowiązek wykładu 18-godzinnego rocznie, poza tem wolny dla prac naukowych.- Był tutaj po raz dla Szwecji.-

B. serdecznie dziękując W. Panu profesorowi za zajęcie się mą sprawą oczekuję dalszych zleceń i wskazówek.

Z wyrazami najserdeczniejszego poważania

Józef Patkowski.

Wilno. 20 V 1926. P.S. Wczoraj w „Zeit" była zawiadomienie z Berlina, że M. v. Laue propozycji wiedeńskiej nie przyjmie i pozostaje w Frankfurcie

19. VIII 16. 12

W. Szanowny Panie Profesorze,

Serdecznie dziękuję za kartkę, która dodała otuchy i usunęła trochę niesmak, jaki czułem po ukazaniu się pierwszego prądu.-

Sprawa z Kasą Mianowskiego poszła bardzo gładko podobno.- i pieniądze już mi przysłano nawet całą sumę odrazu, widocznie uwzględniając obecne czasy.- Przyczynił się do tego i list W. Pana Prof do p Hanusowa, który też jako świadectwo wziął.- Bardzo serdecznie dziękuję za poparcie.- Sukces ten jak na te ciężkie czasy nie dawał mi jednak spokoju i wobec tego, że zapowiedziane w podaniu krzywe jonizacji toru nie idą jak tymczasem, zabraliśmy się z Lawsonem przed tygodniem do pracy nad oznaczeniem „liczby jonów tworzonych przez cząstkę α polonium.- i już niosły rezultat.

Sprawa ta była już opracowywana przez Taylora Girard'a, ale oni ~~robi~~ liczyli cząstki α za pomocą scyntyllacyi, my zaś liczymy bezpośrednio metodą Rutherforda i Geigera.- Wartość nasza jest o 5% wyższa od Taylora. Jeszcze ze 3 razy powtórzymy doświadczenia.- potem to samo chcemy z RaC wykonać.-

Wszystko to jednak w sumie nie potrwa dłużej jak 7-10 dni., potem wrócę po

tym przyjemniejszym uchopię się do uczenia.

Sprawa przygotowywania się wygląda dość beznadziejnie, bo choć już gotów jestem z Mechaniki (przerobiłem wedł. Schaefera) Termodynamiki (wedł. Plancka) El. i Magn. (wedł. Maxw. Theorie Schaefer) i teraz robię Akustykę, to jednak czuję, jak niewiele w głowie jako istotnie przyswojone zostaje. Nie czuję się w operowaniu pojęciami swobodnie. – bo na to trzeba choć łatwe ale zagadnienia samemu rozwiązywać a nie czytać. – Bardzo mnie to gubi. – bo nie chcę zbytnio tej sprawy rozciągać w czasie, a tak wypadałoby. – Z Schaefera Mechaniki opuściłem Drgania płyt i sztab, jako zbyt specjalne. – Pozostaje więc jeszcze Optyka i Elektronika. Razem z chemią będę jeszcze jakieś 2½ miesiące właśnie z powtórzeniem potrzebował do zupełnego przygotowania i w tym też czasie chciałbym rozpoczętej teraz pracy doprowadzić do jakiego takiego skutku. – W kwestiach formalnych powrotu do Krakowa rozmawiał podczas pobytu w Wiedniu prof. Romer z Albinowskim nie wymieniając nazwiska i wynik rozmowy obiecał pan prof. zakomunikować Kowal. – ustnie. Bardzo bym się cieszył, żeby

mojem było wrócić do kraju.-

Wiadomości o możliwej nominacji prof. Zawidzkiego byłyby mi ułatwiła i uprzyjemniła robotę, bo ~~uczyłbym się~~ nabyłbym i potrzebnych w przyszłości i bliższych mi wiadomości. Przy sposobności zaglądam do Ostwalda i przeczytałem Soddy'ego Radiochemię i „o Izotopach". Omówić będzie można zapewne dopiero po objęciu przez prof Zawidzkiego stanowiska.

Spacer zaledwie jeden zrobiłem i to wstrzymana przez pana prof Drogę, bo za Juleantum przez Bierhäuselberg - te skały w lesie, na których zapadaliśmy przyjemne legowisko (ze słowikami zdaje się). Piękny widok mieliśmy z Juleantum; byłem tam z Thirringiem i Flammem; całą drogę rozmawialiśmy o ..... teorii grawitacji Einsteina, to jest mniej mówiąc ja pytałem, a oni pouczali. Skutek wycieczki był, że na następny dzień przeczytałem rozprawę Freundlicha.- Flammem coś teraz rachuje z tej dziedziny. Do Stolzów jednak rozrywką kolejny godzinna kąpiel słoneczna na dachu.-

W Krakowie nie wesołe wieści: znów niezastąpiona luka w nauce polskiej przez śmierć prof Rudzkiego powstała.-

Bawi teraz dni parę prof. Meyer i właśnie zarządził przeróbkę preparatów torowych, żeby lepiej emanowały. Może więc za parę tygodni będę mógł i wyniki Bragga zacząć opracowywać. – Jest nadzwyczajnie uprzejmy i idealny jako dyrektor zakładu. Jeżeli wróci, że się ponadto pracuje, to z pod ziemi wydobędzie materjał: niedawno sam zrezygnował z serji pomiarów nad okresem zanikania Radiotoru, żeby mi dostarczyć preparatu, i miałby być on w tej formie, że wcale nie emanował na zawołanie – Teraz będzie przerobiony na wodorotlenek, który ma świetnie emanować (podobno!).

Szczególnie pytam wyzwał dziś pan profesor mnie 4 stronicową epistołę, po ukończeniu której mam wyrzuty, że głupstwami i drobiazgami swemi zajmuję czas dla pana Profesora cenny. Proszę więc wybaczyć i przyjąć bardzo serdeczne pozdrowienia oraz wyrazy wysokiego szacunku

Józef Patkowski

P.S. Panią Profesorową proszę serdecznie ode mnie pozdrowić, bachorki również.

Wiedeń. 7. IX 1916.

W. Szanowny Panie Profesorze,

Przed chwilą otrzymałem kartę W. Sz. Pana prof. i spieszę zawiadomić, że w parę dni po wyjeździe prof. Romera wysłałem list w odpowiedzi na propozycję. Widocznie list zaginął lub później przyjdzie. Odpisuję na wszelki wypadek po raz wtóry.

Z propozycji tej ucieszyłem się bardzo i Panu Profesorowi gorąco za nią wdzięczny jestem: była ona nieprzewidzianym spełnieniem moich życzeń, których wypowiedzieć jednak nie mogłem oczywiście. – Odczuwam bowiem pragnienie inne – potrzebę pracy pod bezpośrednim kierownictwem Drogiego Pana Profesora, co nieszczęśliwym zbiegiem okoliczności nie było mi dotychczas danem. – Może to więc w przyszłości uda mi się to urzeczywistnić i już teraz choć to daleko poza najbliższe plany doktoratu [illegible] na przyszłość przypomnę projekty pracy nad fotoelektrycznością, którejbym się chętnie poświęcił. To są tylko środki do [illegible] z przed oczu czarnych obrazów egzaminacyjnych.–

Przy rozważaniu „objektywnym" propozycji Wa. Ministra wziąłem pod uwagę materjał który idealnie zebrałem od p. Stanisława i Wacka (pracowni [illegible] z prac[illegible]) [illegible] no i [illegible]. Obca atmosfera i [illegible] z przełożonym – [illegible] dla mnie [illegible] no i [illegible] – już [illegible] niemożliwą [illegible], no i [illegible] [illegible] mi [illegible] pracę: – już [illegible] w jedną [illegible] niedoświadczony i „wdowy" nie chciałbym [illegible] (oczywiście z [illegible] o dyrekcji) [illegible]. – p. Stanisław [illegible] i Wacek pisał (oczywiście z [illegible] o dyrekcji) [illegible]. – p. Stanisław [illegible] jako [illegible] i że wszystko tam jest i W. [illegible] o [illegible] pracowni [illegible] w [illegible] i z innych [illegible] formalne nie [illegible] bardzo obco. – Prosiłem, co [illegible] formalne nie [illegible] tam bardzo obco. – Prof. Meyer rozmawiał ze mną również [illegible] jak p. [illegible]. – A te plany [illegible] o których bardzo [illegible] Warszawy. – A te plany [illegible] p. Profesor wspomniał się (o [illegible] nie jestem głową rodziny) [illegible], bo to [illegible] już od 4 lat, który [illegible]; [illegible] iść do [illegible] „Własnych sił" ach". Co do asystentury w Krakowie, od samego początku zdawałem sobie sprawę, że tylko o zastępstwie może tu być mowa, gdyż wiem dobrze, jak bardzo Wacek [illegible] to stanowisko i jak się w pracowni Pana Profesora czuł. Jednak nawet w kwestji zastępstwa mam jeden [illegible], który, otwarcie

mówiąc, gnębi mnie. Chodzi mnie o to, czy, przyjmując to miejsce nie utr[illegible] .
Wacławowi Dziew. możliwości powrotu do normalnej pracy.- Bo, gdyby to zaszło i się
miało miejsce, najchętniej pozostałbym przy danym stanowisku demonstratora
resztę dorabiając lekcjami.- W każdym razie zapis postanowiłem wyjechać z Wiednia
i tak sprawę z wykończeniem prac rozpoczętych, których 1° ze względu na własną
w nie pracę 2° ze względu na zobowiązanie względem. Kasy nie chciałbym przery-
wać w tym stadjum. Przyciągać ich jednak też nie mam zamiaru.
Jeżeli więc to [illegible] Panu Profesorowi dogodne i jeżeli to w konflikcie nie
stoi z Wacława sprawami, prosiłbym b. gorąco Pana Profesora o rozpoczęcie kroków
wymienionych w liście już z końcem tego miesiąca. Mam nadzieję, że owe dwa
jak 2 tygodnie trwać nie będą, a ja gotów będę z pracami ewent. w połowie listopada.
Jeżelibym ich do tego czasu nie wykończył, co jest mało prawdopodobne, ale przy
eksperymentach zawsze możliwe, to zostały tak niewiele, że Lawson sam mógłby to
dokończyć; lub mógłbym to sam ewent. uczynić podczas ferji wielkanocnych.-
Oczywiście gdyby pozostanie tutaj było ze względów formalnych niewskazane, zasto-
suję się do rad d. p. Profesora i wyjadę wcześniej.-
Gdyby zaś podział kroków było niemożliwe lub szkodliwe, nam zaś nie
prosić o 6-cio tygodniowy urlop dla zdawania doktoratu.-
Z pracami memi postępuję teraz powoli: z liczenia jonów / α cząstek Polonium
odbywam szczególnie do końca. Nie mogąc zaś dojść że przy ustaleniu francuskie prądu
zawiódł galwanometr, lecz już mamy ustawiony.- Liczba jonów przez tego 1-szą
Taylora o 5% mniej więcej,- cóż my się spodziewali, przyjęliśmy wszelkie możliwe błędy
mogłyby się tylko obniżyć.- Krzywe jonizacji, zbliżamy się do stadjum realizacji. bo już
preparaty obrobione.- Poniżej nie potrzebuję dużo, bo wszystko jest gotowe, a wprawy
już nabrałem przy pomiarach Polonium. (Trzeba być optymistą) Potem zacznę drugą.
W listopadzie obiecał p. Stanisław zjechać do Krakowa, cieszę się więc bardzo, że go
Bardzo serdecznie dziękuję Panu Profesorowi za przesłanie pieniędzy
wolnego zobaczymy.- Bardzo serdecznie dziękuję Panu Profesorowi za przesłanie pieniędzy, mogłem to z uwagą zrobić,
dzięki nieprzewidzianie wcześniej trudnościom d. p. Prof., mogłem to z uwagą zrobić,
nie wiedziałem tylko, czy zwrot ta nie jest w związku z nominacją na rok przyszły.
Jeszcze raz przesyłam najserdeczniejsze podziękowania d. Pana Profesora za tak me
możności pozostania przy sobie, z której jak najchętniej skorzystam.- Prosiłbym tylko
o wolną odpowiedź o ile moje projekty kolidują z zamiarami d. Pana Prof.
i w jakim kierunku nastąpi zmiana. Chciałbym bardzo mieć też wiadomość, czy szczy-
piec płatny stoją nie kolidują w odmowie z zamiarami W. Dziewulskiego. Więc ja tego
wiele pytania ile nie interpretowano
[illegible] on nie pracuje.- Proszę jednak bardzo mego pytania ile nie interpretowano
Łączę najserd. pozdrowienia i wyrazy
głębokiej wdzięczności Józef

P.S. Otrzymawszy sposobność wysłania do Warszawy już przez tydzień czasu

9. IX 1916 15

W. Szanowny Panie Profesorze,

Znów niepokoję Go listem, ale bieg wypadków zmusza mnie do częstego zwracania się o opinję i szczerą radę do W. Szan. Pana Profesora.—

Zapewne prof. Godlewski wedle obietnicy poinformował W. Szan. Pana Profesora o propozycji, jaką mi uczynił, i o możliwościach jej szybkiego urzeczywistnienia.— Decyzja w tym kierunku usuwałaby jednocześnie trudności formalne w powrocie do kraju, ale sytuacja jest tam teraz niejasna i tak brzemienna w niespodzianki, że trudno mi było na coś się zdecydować. I prosiłem o zwłokę do wyjaśnienia się sytuacji.— Bardzo byłbym prosił W. Pana Profesora o wypowiedzenie się szczere w tej sprawie.— Wczoraj czy przedwczoraj przyszedł tu do Instytutu list od p. L. Wertensteina z prośbą o polecenie „młodego polskiego radjologa" na asystenta do Warszawskiego Instytutu (z pensją 50 rb.)

Wybór był niewielki i ja niechcący i nierozważnie z konieczności na niego wyrosłem. To znaczy, Paneth odpisał mu, że ja pracuję już przeszło rok i zaznajomiony jestem trochę z techniką radjologiczną.—

Oczywiście uważam za przedwczesne i niewłaściwe pertraktacje w tej materji, bo tak odległą jest chwila, kiedy stanowisko to mógłbym objąć.— W każdym razie proszę donieść tylko o fakcie.

Prof. Meyer z Ischlu upomina mnie, żebym nie zapomniał naprzód o doktoracie, i o zawiadomieniu o tem przed powzięciem decyzji Pana Profesora, co uważam za zupełnie oczywiste.—

Wertenstein przysłał mi parę swych odbitek, które świadczą że Zakład jest dość dobrze wyposażony w środki naukowe i

preparaty, widzi również ile inwencji miał ten pan Dattyn.

Jeszcze jedno zapytanie mam: z Kwestury krakowskiej nie otrzymuję pensji już od lipca t. r. ani w pierwszych dniach sierpnia ani września nie nadeszła, a w latach poprzednich zwykle nominacja trwała do września, czyżby tu przesunięto te terminy. Pieniądze obecnie nie są mi potrzebne, ale przyjemnie byłoby wiedzieć, czy ta przerwa wynika z letniego urlopu kwestora, co dotychczas przypuszczam, czy też z formalnych zmian w wypłacie.–

List też nie zastanie już pewnie Pana profesora w Krakowie, mam nadzieję, – bo obawiam się, czy urlop tam spędzony nie odczuje się przy obecnych warunkach życia fizycznego i nerwowego w zimie podczas semestru na zdrowiu.

W. Sz. Pani Profesorowej jak również pani Bruchnalskiej

serdeczne pozdrowienia – Rotmerowa ściska i całuje.

Szczerze oddany

Józef Patkowski.

P. S. Prosiłbym najuprzejmiej choć o krótką odpowiedź, za którą będę i Panu prof. niezmiernie wdzięczny.–

W. Szanowny Panie Profesorze.

Zostałem trochę z opóźnieniem a to z dwóch przyczyn.
1° ponieważ ostatecznie komenda placu żadnej konkretnej rady mi dać nie mogła.
2° ponieważ jest tu prof Romer i korzystałem z okazji przedstawienia swobodnego stanu rzeczy.

Wreszcie dzisiaj poprzez prof Romera i majora Albinowskiego go trafiłem do prokuratora Kabickiego, prezesa Wied. Oddz. N.K.N. - Jako nadzwyczaj bystry i energiczny człowiek, odrazu zorjentował się w sytuacji, wykazał nieformalności słusznie i postawił dyagnozę. Jest zatem dwie możliwości
1° przyjedzie tu na pogrzeb cesarza gen. Szeptycki, komendant główny Legjonów i on mu tę sprawę przedstawi. Wtedy uważa że trzebaby było w drodze obserwacji a Jego (gen. Szept.) strony powtórnie porób podanie o reklamacje. Tem zasadniczego uciętoby się całą kwestję.

Jeśli natomiast to się nie uda, to przeniesie mnie jako urzędnika N.K.N. do Krakowa.-

Mam się po odpowiedź i ostateczną decyzję zgłosić we
Wtorek dn. 28 XI.

Bardzo przykro, że się to przeciąga, ale mam wrażenie
że teraz sprawa się zbliży do rozstrzygnięcia.

Ja kontynuuję swe doświadczenia, obywamy się już
z życiem „z dnia na dzień", bo już przejęty zbliżającym
się terminem wyjazdu, spakowałam wszystko.-

W razie, gdyby znów jakieś komplikacje zaszły
będę się starał o urlop na egzamin. co dla mnie jest tym
najważniejsze. Gdybym teraz musiał tę robotę egzamina-
cyjną przerwać i wyjechać na „zimowe mieszkanie"
nie wiem. czybym już wrócił do doktoratu.-

Ale ta możliwość traktuję, jako ostateczność.-

We wtorek pozwolę sobie znów zaalarmować listem
W. Pana Profesora, komunikując wyniki rozmowy
z prokuratorem Habichtem.-

Już pewno ominie mnie możliwość spotkania
się z p. Stanisł. Mich. bo miał zamiar w końcu listo-
pada zawitać do Krakowa.

Najserdeczniej pozdrawiając Rodzinę Sz. Pana profesora 17
przesyłam wyrazy serdecznej wdzięczności

Józef Peter[illegible]

Wiedeń 23. XI 1916.

[illegible]

24. X. 1916

10

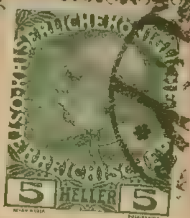
W. Szanownej Pani Profesorowej,

Bardzo dziękuję za pomyślne wiadomości i przepraszam za kłopoty w mojej sprawie. Tutaj już w komendzie są poinformowani o krokach poczynionych, mam więc wrażenie że wszystko bardzo gładko pójdzie. – Wczoraj miałem list od p. Stanisława, wybiera się w drugiej połowie listopada do Krakowa – Kasa Mian. przyrzeka dużo nowych czysto naukowych instytucji ufundować. Wacek ~~[illegible]~~ w końcu tego tygodnia ma dostać urlop i pewno zjawi się w Krakowie.

Strasznie się cieszę, że wreszcie odzyskam swobodę ruchów i wrócę do kraju, za co W. Szan. Pani Profesorowej głęboko wdzięczny jestem. Łączę wyrazy wysokiego szacunku i poważania

Józef Pawłowski

Wien IX. Bolzmanngasse 3.
J. Patkowski

Krakau

ul. Studencka 27.

JWielmożny Pan

prof Dr M. Smoluchowski

Wielce Szanowny Panie Profesorze, Żadnych jak dotychczas skutków
niewłaściwych poczynionych starań nie odczuwam. Przypadkiem bodaj
bez p. Macieja i wyraził obawy, czy dawne nieformalności nie zaszkodzi-
ją biegowi sprawy; i uregulował bodaj co mógł w razie ewentualnych kompli-
kacji. - A u mnie, jak na złość teraz pod koniec obliczenie się udaje z osadami
aktywności ThC: już mam jedną krzywą dość dobrą z lokalnym
zniszczeniem w jednym miejscu, który prawdopodobnie pochodzi z nałożenia
na siebie
krzywych ~~[illegible]~~ pochodzących załamów na powierzchni i odnoszących
przy zamianie z A na B w głąb. To przypuszczenie, które sprawdzimy dopiero
przez pomiar osadu ThB oddzielonego el-lityczn. - Pomiary te trwają do 8-miu
godzin, wobec czego przyszłoby mi było zmienić „zajęcie" i tryb życia. No ale
raz trzeba te formalności przejść. - Skutków listu prof. Romera też nie odczu-
przypuszczalnie bowiem że M6. mnie wspiera. - A może jeszcze Pan Profesor
nie udałyć sprawy poruszyć? Maciej wyraził zdanie, że najlepiej i najprościej
było formalnie sprawy nie zaczynać.., po nasłuchaniu od tego mógłbym dawne
swe stanowisko objąć. - Ale już teraz, przypuszczam nie pora zawracać z drogi,
skoro już wszystko rozpoczęte. A może Szan. Pan Profesor przy podawaniu

Wien IX. Boltzmanngasse 3.
Inst. f. Radiumforschung.

natrafił na trudności: obawiam się bowiem, że przedłużenie świadectwo ~~jako niewinne o przebiegu~~ mogło się okazać niewystarczającem. Na uwagę.

Poprosiłbym bardzo o parę słów wiadomości co do tego, gdyż tutaj mógłbym się odpowiednio przygotować.-

Mam ciągle uczucie niemiłe, że kłopotu tyle mą osobą W. Panu Profesorowi sprawiam.

Łączę wyrazy serdecznego poważania dla Rodziny i W. Pana Profesora

I XI. 1916.

Józef Patkowski

Kraków.

Studencka 27.

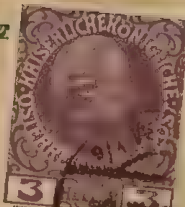
J. Wielmożny Pan

prof. Dr M. Smoluchowski

20

Wr. Wien. Boltzmanngasse 3.
I. piętrum

Wr. Szanowny Panie Profesorze,
Wiadomość smutna ogromnie
mnie przygnębiła, bo już z ow
na ojca prawie spokojny
oczekiwałem rozwiązania sprawy.
W tej chwili napisałem list do
Krzemowskiego który jest mądry
i w szczegółach poinformować
co do tej sprawy, by wreszcie
ewentualności Sz. P. Profesorowi

Krakau

Studencka 27.

Wielmożny Pan

Prof Dr M. Smoluchowski.

przedstawić; przychodzi mi jeszcze ~~[illegible]~~ nowy pomysł. Telefonowałem już do Komendy placu, ale niema tam Alb., dopiero jutro się z nim zobaczę. – Poproszę o urlop trzechtygodniowy na zdanie egzaminu doktorskiego, co mi zresztą przysługuje, a w ciągu tych ~~dwóch~~ trzech tygodni będzie można dobre starania porobić, ~~które~~ wobec tego, że miejsce pobytu będzie identyczne z miejscem zajęcia. –

Jutro zaraz po rozmowie z Alb. wyślę wiadomość, bo może będzie potrzeba oficjalnego świadectwa z Uniwersytetu ~~że~~ ~~[illegible]~~ lub pana profesora, że przed doktoratem stoję gotowy; [illegible] do [illegible].

Ciągle [illegible] Panu Profesorowi w tych swoich sprawach za co gorąco pana profesora przepraszam.

Najserdeczniejsze pozdrowienia
załączam J. [illegible]

28.XI.

9

W. Szanowny Panie Profesorze,

W tej chwili wracam od p. Habichta: sprawa znów się odkłada.- bo Kom. leg. Szeptycki nie przyjedzie do Wiednia, przyjedzie pojedzie natomiast do niego do Warszawy major Albinowski.- który obiecał sprawę przedłożyć. Odpowiedź mam otrzymać znów za tydzień.- W razie odmowy co do realności (p. Habicht jest tego zdania), że musimy przejść przez ogłoszenia ławnie i starać się o urlop.- na zdawanie egzaminu.- Cóż trudno, trzeba czekać następnego wtorku, co ze sobą przyniesie. Doświadczenia prowadzę dalej bez dużego skutku niestety, bo wtedy ~~był~~ ten istny osad tam był zarodkowym, a nie powtarzającym się, przypadkiem. Badam więc dalej różnymi sposobami warunki ~~[illegible]~~ emanowania preparatów. Tym razem operuję w próżni.-

Kraków wydaje mi się ziemią obiecaną, której nigdy nie dosięgnę - wobec tego czekam na załatwienie sprawy, ale trzeba przejść przez to pasmo formalności.-

Pewno Pan Stanisław odwiedzi w tych dniach ś. Pańskim....

Wien IX Boltzmanngasse 3.
Inst. f. Radiumforschung.
J. Patkowski.

Proszę serdecznie Pana Profesora nie zaprzątać sobie czasu i głowy tą sprawą, bo doprawdy robię sobie ciągle wyrzuty, że tyle trudu zadaję. Zresztą jest ona w takiej fazie, że poruszyć się automatycznie musi. dać ponownie rozstrzygnięcie w ciągu najbliższych tygodni.

Najlepsze pozdrowienia łączę, pozostaję z głębokim szacunkiem

J Patkowski.

Wiedeń.

Kraków.

Studencka 27.

Wielmożny Pan

Prof. Dr M. Smoluchowski.

W. Szanowny Panie Profesorze. –
Serdeczne dzięki za kartę i gotowość
dalszych wywiadów, ale zdaje się, że
są one zbyteczne. Znać – natomiast
coś chwilami zjawię się już w
Krakowie. Gdyby zawsze jeszcze
niepotrzebowane uwagi, przypinam
Ew. [illegible] pani profesorowa [illegible]
teraz. Mam nadzieję jeszcze i Pana
[illegible] zobaczyć choć na krótko.

B. serdecznie pozdrawiam

Józef Ratowicz.

Wielmożny Pan

Prof. Dr M. Smoluchowski

Kraków

Studencka 27

Alt Wien - Minoriten-Kirche

Wien, 22. Jänner 1896 23

Hochgeehrter Herr Doctor!

Nicht ohne ein Gefühl der Beschämung komme ich heute erst dazu, Ihren lieben Brief vom Weihnachtsabend zu beantworten. Seit Mitte December war ich durch die Erkrankung eines Collegen und durch die um diese Zeit gewöhnliche Häufung der amtlichen Arbeiten derart überladen, dass ich in meiner Abspannung abends nie die Stimmung fand, einen Freundesbrief zu schreiben.

Dass Sie sich in die fremden Pariser Verhältnisse so rasch eingewöhnt haben, freut mich herzlich; noch mehr aber,

dass der eigentliche Zweck der Reise so schön in Erfüllung geht, dass Ihr Eintritt in das wissenschaftliche Leben der grossen Hauptstadt der Welt sich so vielversprechend gestaltet hat. Was Paris sonst dem Fremden bietet, der mit tieferer allgemeiner Bildung und der geistigen Frische und Empfänglichkeit der Jugend seine Straßen zum ersten mal betritt, das werden Sie sich, wie Ihr Brief sagt, in den freiwilligen und unfreiwilligen Pausen der wissenschaftlichen Arbeit zu eigen machen.

Aus einem Grunde werden Sie vielleicht bedauern, gerade im Augenblick nicht in Wien zu sein: aus den Tagesblättern haben Sie

gewiss erfahren, mit wie glänzenden Erfolge Prof. Eder hier die Röntgen'schen Versuche mit den X-Strahlen wiederholt hat – ein wissenschaftliches Ereignis, das, wenn ich nicht irre, mit Ihrem engeren Arbeitsgebiete in innigstem Contacte steht. Ich hatte Gelegenheit, die Versuche u. die Resultate in der Lehranstalt für Photographie u. Reproductionsverfahren zu sehen u. war als Laie entzückt über diese heute gewiss seltene Erweiterung der wissenschaftlichen Erkenntnis.

Ihr Gesuch ist wenige Tage nach dem Einlangen im Ministerium an die Statthalterei zur Berichterstattung gegangen. Der Bericht ist noch nicht eingelangt. In den nächsten Tagen hoffe ich Gelegenheit zu haben die Sache bei der Statthalterei zu betreiben. Nach

dem Einlangen des Berichtes wird Ihr Gesuch sofort der endgiltigen Erledigung zugeführt werden.

Mit der Bitte, mich Ihren verehrten Eltern zu empfehlen verbleibe ich herzlich grüßen Ihr ergebener

Rudolf v. Payer

Wien, 20. Dec. 1897 25

Hochgeehrter Herr Doctor!

Verzeihen Sie, dass ich mir erlaube, Sie mit folgender Bitte zu behelligen:

Ich möchte Dr. Zellner als Weihnachtsgeschenk gern ein Buch überreichen, und zwar seinen Wünschen und nächsten Bedürfnissen (Vorbereitung zur Lehramtsprüfung aus ~~Physik~~ Chemie für Oberrealschulen, Physik für Unterrealschulen) entsprechend, ein Lehrbuch der Physik, in welchem höhere Mathematik in möglichst geringem Umfange zur Anwendung kommt, welches aber doch etwas höheren Anforderungen entspricht. Ausgeschlossen wäre z. B. Langs Lehrbuch. Da ich jedoch, wie Sie wissen, auf diesem Gebiete vollständiger Ignorant bin, erlaube ich mir an Sie die Bitte zu richten, mir gütigst

den Titel des einen oder anderen Werkes anzugeben, das sich ungefähr für den vorliegenden Inhalt eignen würde.

Durch eine gefällige Beantwortung meiner Anfrage würden Sie zu besonderem Dank verpflichten

Ihren hochachtungsvoll ergebenen

Rudolf von Payer

IV. Karolinengasse 18

26

Wien I Universität,
den 20 Febr. 1903.

Lieber Herr Doktor!

Seit Jahren mühe ich mich, für die Bildersammlung des geographischen Institutes der Universität Ansichten aus Galizien zu erhalten, welche löbliche Absicht in letzter Zeit besonders dadurch belebt worden ist, dass mich der Herr Hofbuchhändler Ed. Müller dahier ersucht hat, eine Sammlung von Diapositiven für Unterrichtszwecke herauszugeben, in welcher Galizien durch etwa 30 Bildern vertreten werden soll.

Ich werde hierbei durch Herrn Dr. Walery v. Łoziński aus Lemberg bereits auf das wirksamste unterstützt; gleichwol ist es nicht gelungen, von allen Teilen Galiziens bisher entsprechende Bilder zu erlangen, und namentlich fehlen mir noch solche von den Waldkarpathen.

Wie ich höre, haben Sie dieselben mit der Kamera durchstreift und Aufnahmen namentlich im Gebiete der Czorna Hora gemacht. Würden Sie die Güte haben, mir Ihre Platten auf einige Zeit zu leihen, damit

ich danach Diapositive machen lassen kann und würden Sie gestatten, dass ich eventuell einige derselben in die bei Müller herauszugebende Serie aufnehme? Würden Sie mir ferner einige photographische Aufnahmen aus Boryslaw, Drohobycz und Umgebung verschaffen können, wofür mir nur Ansichtskarten bisher zur Verfügung stehen..[2]

Sie würden mich dadurch um ein großes Stück vorwärts bringen und überdies Ihrem engeren Heimatlande nützen, dessen malerische

Landschaften bisher viel zu
wenig bekannt sind.

Mit besten Empfehlungen an
Sie und Frau Gemahlin

Ihr

sehr ergebener

Albrecht Penck

28

Jean Perrin

Chargé du Cours de Chimie physique
à la Faculté des Sciences de Paris

avec l'expression de ses meilleurs
remerciements [illegible]

116, Boul^d. Kellermann

mais je ne [illegible] malheureuse de [illegible]

~~pa~~ apercevant aucun sujet

de l'indolence dans les poésies

religieuses, [illegible] que je ne [illegible]

[illegible]

teur de affliction]

GL 13

29

Sehr geehrter Herr Kollege!

Zu meinem 70jährigen Geburtstage sind mir so viele Glückwünsche und Ehrungen entgegengebracht worden, dass ich außer Stande bin allen freundlichen Teilnehmern eigenhändig zu danken. Ich bitte Sie daher auf diesem Wege meinen wärmsten Dank entgegennehmen zu wollen.

Graz, im Februar 1909.

PROF. PFAUNDLER.

Pfaundler

Wien, am 26 Februar 97.

Ew. Wolgeboren!

In Angelegenheiten Ihres Ansuchens an das KK. Ministerium für Cultus und Unterricht, ein Reisestipendium betreffend, ersuchen wir Ew. Wolgeboren sich zuverlässig Montag den 1. März l. J. zwischen 9 und 2 Uhr hier im Bureau des Herrn KK. Rechnungsrathes Steiger einfinden zu wollen, und Documente zu Ihrer Legitimierung mitzubringen.

Hochachtungsvoll

Pfeiffer

KK nö. Statthalterei, Herrengasse.

32

Wielmożny Panie Profesorze!

Wybaczy mi WPan Profesor, iż pozwoliłam się fatygować Go nie tylko mym listem, ale i prośbą o odpowiedź informacyjną w następującej sprawie:

Dziś dowiedziałam się ze Lwowa, że WPan Profesor ma być moim egzaminatorem z fizyki. Wiadomość ta stała się dla mnie powodem obaw, czy potrafię uczynić zadość wymaganiom WPana Profesora w zakresie fizyki teoretycznej, którą w czasie nauki uniwersyteckiej zajmowałam się tylko w zakresie wykładów, poświęcając pracy w laboratoryum daleko więcej czasu.

Toteż ośmielam się poprosić WPana Profesora o wyznaczenie mi działu z fizyki teoretycznej, które opracowanie pozwoli mi zaspokoić wymagania przepisów i osobiste WPana Profesora. Nadto proszę uprzejmie o łaskawe zwrócenie mi uwagi na te partye fizyki, które WPan Profesor za szczególnie ważne uważa, oraz na drobniejsze okoliczności, których ja — nie znając wykładów WPana Profesora — mogę nie znać i wadliwie pracę przedsięwziąć.

Przytem prosiłbym jeszcze i o tę wskazówkę:

żówtkę, w jakim zakresie, w jakich rozmiarach i według jakich dzieł mam wykonać mą pracę domową (o załamaniu w kryształach jednoosiowych). Mam pod ręką Müllera i „Wellentheorie des Lichtes"-Verdet'a – Czy te wystarczą?.

Jeszcze raz proszę, by W[ielmożny] Pan Profesor był łaskaw możliwie śpieszniej odpisać i raczył uwzględnić tę okoliczność, że sprawy domowe nie pozwalają mi na przyjazd do Lwowa, ku przedstawieniu się i na osobiste przedłożenie mej prośby.

Z wyrazami głębokiego szacunku, kreślę się:

W. Piątkiewicz

Kraków - Krótka - 6.

dnia 14. 7. 07

341

Berlin, Datum des Poststempels.

Die freundliche Zusendung habe ich empfangen und spreche dafür meinen verbindlichsten Dank aus.

Dr. M. Planck.

Drucksache

BESTELLT
18.10.98

An

Herrn Dr. M. v. Smoluchowski

in Wien IV

Allegasse 31

Wohnung
(Straße und Hausnummer)

35

Berlin-Grunewald, Datum des Poststempels.
Wangenheimstr. 21.

Die freundliche Zusendung habe ich empfangen und spreche dafür meinen verbindlichsten Dank aus.

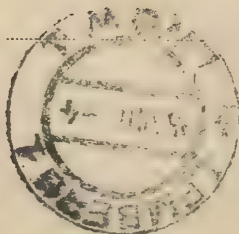
Prof. Dr. M. Planck.

Drucksache

An Herrn Prof. Dr. von Smoluchowski

a. d. Universität

in Lemberg

Physikal. Institut

Prof. Dr. M. Planck
Berlin W. 9, Achenbachstr. 1

Berlin W., Datum des Poststempels.
~~Tauenzienstr. 18a.~~

Die freundliche Zusendung habe ich empfangen und spreche dafür meinen verbindlichsten Dank aus.

Dr. M. Planck.

Deutsche Reichspost

Drucksache.

An

Herrn Prof. Dr. Smoluchowski

Lemberg

in

Dlugozza 8

Wohnung
Straße und Hausnummer

Wien 4. Februar 1898 37

Lieber Kamerad Dr. Smoluchowsky!

Einem Plakat habe ich am verflossenen Sonntag die gewiss erfreuliche Tatsache entnommen, dass du nach längerem Aufenthalte in Paris, Liverpool, (wenn ich nicht irre) etc. wieder in Wien bist, und gleichzeitig, dass du im „[illegible]“, den seit seiner Entstehung in- und auswendig zu kennen, ich das Vergnügen habe, über ein Thema vorgetragen hast, das früher mit meinem Lebensgeschicke innig verwoben war und auch noch für mich sehr interessant ist. Alle diese vereinigten Tatsachen bestimmen mich, diese Zeilen an dich zu richten, ganz ohne dass ich einen concreten Zweck damit verbinden wollte.

Du scheinst dir also aus den Naturwissenschaften gerade die Elektrotechnik ausgesucht zu haben als Feld deines ferneren Wirkens.

Und wie kommst du mit dem Technologischen Gewerbemuseum in Contact? Hast du vielleicht derzeit dort Emplacement genommen? Schlenk-Grau, Dr Langer und ?

Wie denkt man dortselbst über drahtlose Telegraphie?

Es wäre mir lieb, wenn ich gelegentlich Antwort von dir erhielte, vielleicht dich gelegentlich – es hat nicht Eile – sogar einmal persönlich treffen könnte. Wenn du dort, wo ich den Brief hinadressiere noch zuhause bist, so könnte das nicht einmal so undurchführbar sein.

Ich bin nämlich jetzt im Arsenal beschäftigt und möchte nun, wenn es auch nur von geringem Interesse für dich sein dürfte erläuternd bemerken, daß Sommerlatte und ich sich seit Mitte vorigen Jahres nur mit der Ableistung der Probedienstleistung für seinerzeitige Activierung befassen. —

Wenn du also Zeit und Lust hast so antworte mir ein paar Zeilen.

Ich bleibe mit kameradschaftl. Gruß

Dein

Heinrich Plecher Lieut.
Wien X/2 Arsenal Obj. XV.

P.S. Czy nie mogłaby mi Zosia przysłać adresu Forthera. Adr. [illegible]

WALDORF HOTEL,
ALDWYCH, W.C.

Telegrams: "WALDORFIUS", LONDON.
Telephone: - GERRARD 140.

12 lipca 1914

Kochany Marianie,

Może to jest bardzo zabawne, że taki kompletny laik fizyczny jak ja ciągle zajmuje się temi sprawami, ale "I can't help it". Obecnie zajmuje się finansowaniem patentu Williamsa methanometer. Posyłam Ci w załączeniu raport prof. Silv. Thompsona, którego musisz znać. Aparat Williamsa widziałem przy obserwacyach i jego czułość nie

zostawia się do życzenia. Otóż ale
ja sobie tak myślę, że aparat ten
ma niewątpliwie znaczenie prakty-
czne kolosalne dla kopalń odkry-
wając obecność i mierząc procento-
wą zawartość methanu w powietrzu
ale na odwrót czy aparat ten i do-
świadczenia, pomiary nim zrobione
nie pozwolą nam wglądnąć bliżej
w wielce tajemniczą istotę zjawisk
gąbki platynowej.

Jestto pewne podobieństwo sy-
tuacji jak z ruchami Browna. Zja-
wisko znane zdaje się od stu lat,
że platyna ma właściwość przyspie-

/.

szania pewnych procesów chemicznych, ale te samą sprawę łączenia wodoru z tlenem rozwiązują pewne rośliny bardzo dobrze bez platyny. Jestże jakieś x wspólne organom roślinom i platynie - czy to nie jest znowu jakiś nowy rodzaj promieni działających na minimalną odległość i tak słabych, że dopiero spiętrzenie fal w kupce platynowej wywołać może efekt chemiczny. Nie wiem tego niestety czy tylko platyna posiada te właściwości, czy nie próbowano z innymi metalami. Zdaje mi się, że aparat Brillouina,

który jest bardzo prosty może ta ba-
dania naprzód posunąć. A może
są to poprostu ruchy podobne jak
przy Brownie ~~tylko~~ i może pozwolą
bliżej wniknąć w ustrój atomowy
metali. Charakterystycznem jest zwiększanie
się cząstek platyny przy wyższej temperaturze.
Kochany Marianie. Ja się na
tem doprawdy nic nie rozumiem i
nie mam pretensyi się rozumieć ale
temat wydaje mi się tak bardzo
interesujący i tak pełen możliwych
niespodzianek, że aby sobie ulżyć
musiałem do Ciebie napisać.

Ściskam Cię serdecznie Zosi
rączki całuję a Doni buziaka

Wasz Antek

Interesy moje idą bardzo dobrze
i o ile wojna nie wybuchnie to
spodziewam się wielkich sukcesów,

STANISŁAW PŁUŻAŃSKI
INŻYNIER
WARSZAWA
16 MOKOTOWSKA

12/II 14 r.

Wielmożny Panie Profesorze!

W uprzejmej odpowiedzi na łaskawy list WPana niniejszym mam zaszczyt donieść, że istotnie miałem zamiar starać się o dodatek do pensji profesorskiej, lecz sądziłem, że należy się do tego wziąć po upewnieniu się, że jak Komisja Organizacyjna tak i Ministerstwo kandydaturę moją akceptuje. - Skoro jednak WPan o to zapytuje, - śpieszę z odpowiedzią.

Wobec braku zasobów finansowych żyję z tegoż zarobku, obecnie zarabiam: w Tow. Akc. Drzewiecki i Jeziorański, jako dyrektor fabryki rs. 4000,-, wykłady w szkołach przynoszą mi 1100,- rs., - razem 5100 rs ≅ 12700 koron. Nie mając nadziei na „wytargowanie" podobnych poborów w Ministerstwie gotów jestem opuścić z wymagań, - uważając za minimum za co skromnie utrzymać się w Krakowie można z rodziną: 1) zwykłą pensję profesorską + dwa dodatki pięcioletnie t. j. 7872 + 2 × 800 = 9472 kor., prócz powyższego 2) zwrot kosztów przesiedlenia i 3) zaliczenie 10 lat pracy praktycznej jako 10 lat służby profesorskiej do emerytury. Powyższe uważałbym za pożądane, czy uzyskanie takich warunków jest możliwe - tego oczywiście nie przesądzam, w razie niemo-

żliwości jednak otrzymania takich warunków, położyłbym nacisk na punktach 3, 2 a ostatnio dopiero na 1. O możliwości uzyskania dodatków wiem od wielu osób, np. prof. K. Dziewoński w Krakowie (żonaty z moją kuzynką) uzyskał o ile pamiętam wszystkie trzy warunki.

Co do poufności traktowania wiadomości łaskawie mi udzielonych, zgadzam się jaknajzupełniej; a nawet sam prosiłbym WPana także o pewną powściągliwość w ogłaszaniu mej kandydatury, gdyż mogło by mnie to narazić na jakieś podejrzenia w firmie gdzie pracuję.

Na zakończenie donoszę WPanu, iż decyzję Komisji uważam sobie za zaszczyt i niczego bym więcej nie pragnął jak módz dowieść WPanu oraz Jego Szanownym Kolegom, że zasłużyć bym potrafił na zaufanie, jakiem mnie obdarzyli, przyjmując moją kandydaturę.

Z wysokim szacunkiem i poważaniem

Stanisław Płużański

42

STANISŁAW PŁUŻAŃSKI
INŻYNIER
WARSZAWA
16 MOKOTOWSKA

d. 7 Lutego 1914 r.

J. Wielmożny Pan Profesor
M. Smoluchowski,
Kraków, Gołębia 13.

Wielmożny Panie Profesorze!

Odpowiadając na łaskawy list WPana z d. 3. b. m. niniejszym komunikuję uprzejmie, że zgodnie z życzeniem WPana wczoraj wysłałem tom książki mojej p. t. „Silniki spalinowe”, poleconym, pod adresem WPana.

Dziękuję serdecznie WPanu za łaskawe trudzenie się w mojej sprawie oraz nadmieniam, iż czułbym się wielce szczęśliwym, gdyby mi dane było wedle sił i możności przyłożyć rękę do urobienia przyszłych zastępów górników polskich. Niestety jednak nauczony przykrem doświadczeniem we Lwowie, nie łudzę się ani na chwilę, aby starania moje mogły mieć pomyślny skutek, wobec formalistyki c.-k. władz i braku formalnej matury z mej strony.

Ponieważ sprawa niniejsza leży mi bardzo na sercu przeto byłbym bardzo wdzięczny WPanu oraz Komitetowi Organizacyjnemu za łaskawą rychłą wiadomość o decyzji WPanów.

Nie mając pod ręką różnych artykułów jakie podawałem do „Przeglądu Technicznego” i inn. mam zaszczyt podać kilka tytułów prac moich:

Stosunki przemysłowo-robotnicze w Anglii, Przegl. Techn. w r. 1906.

„Lokomotywy o silnikach wybuchowych", Przegl. Techn. 1907 r.
„O wykresach indykatorowych silników spalinowych"
Przegl. Techn. 1910 r.
„Wystawa silników spalinowych w Petersburgu, Prz. Techniczny 1910 r. i inn.

Krytykę książki przesłanej WPanu drukował „Przegląd Techn." w № 3 bież. roku.

Oczekując łaskawych wiadomości pozostaję
z wysokim szacunkiem i poważaniem

Fluzański

P. S. Ponieważ do podania mego nie dołączyłem orginału dyplomu, komunikuję uprzejmie WPanu, że dyplom politechniki w Darmsztacie (wydz. budowy maszyn) posiadam, lecz jest złożony u władz tutejszych, z racji wykładów moich w szkołach warszawskich. W razie koniecznej potrzeby jestem gotów wycofać go i przesłać WPanom.

Fluz

413

Für Ihre freundliche Zusendung dankt ergebenst

Prof. Dr. F. Pockels
Heidelberg.

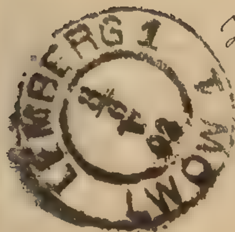
Drucksache.

~~Postkarte~~

An

Herrn Professor Dr. M. v. Smoluchowski

Lemberg

(Oesterreich-Ungarn)

114

Wielmożny Panie Profesorze!

Jeżeli WPan sobie życzy to możemy jutro we Wtorek pójść do Rychnows-kiego o godzinie 5 t.j. przed posiedzeniem Kopernika lub o godzinie 8½ t.j. po posiedzeniu.

z uszanowaniem

Lwów 18/6.900.

A. R. Podleszky

Podlewski

Correspondenz-Karte.
Karta korespondencyjna
Карта кореспонденційна

An
Do
До

Wielmożny Pan
prof. Dr Maryjan Smoluchowski

Nur für die Adresse
Wyłącznie na adres
Виключно на адрес

in
we Lwowie
в

Supińskiego 2 A.

(Deutsch-Poln.-Ruth.)

Sehr geehrter Herr!

Sie würden mich zu hohem Danke verpflichten, könnten Sie mir zu einer Arbeit über Deformationen v. Bodenbewegungen Sonderabdrücke Ihrer einschlägigen ausgezeichneten Arbeiten zukommen lassen, so insbesondere:
Über ein gewisses Stabilitätsproblem d. Elastizi-

bautslehre (Faltengebirge);
Versuche über Faltungser-
scheinungen;
Einige Bemerkungen über
Gebirgsbildung
u. s. w.)

Hochachtend
Bauinspektor
Vincenz Pollack
Dozent a/d Techn. Hochschule
Wien III/1, Barmherzigen-
gasse 18

13/3. 11.

1/6/3

47

Herrn M. Smoluchowski
k.k. Professor an der
Universität
in [illegible]
~~Krakau~~

4 Kr

Absender:
Vincenz Pollack
Wien III/ Barmherzi-
gengasse 18

Prag, den 4 December 1896

48

Sehr geehrter Herr Doctor!

Erst heute komme ich dazu Ihre liebenswürdigen Zeilen zu beantworten, da ich bisher mit der Uebernahme der Agenden nach meinem Vorgänger so sehr in Anspruch genommen war, daß mir keine Zeit zu etwas Anderem übrig blieb.

Ich danke Ihnen herzlichst für Ihre Gratulation und wünsche Ihnen gleichzeitig, daß Sie recht bald das ersehnte Ziel „ein fixes academisches Lehramt" erreichen.

Ihre letzte Publication in den Compt. rend. habe ich mit ~~besonderem~~ Interesse gelesen und würde Ihnen zu großem Danke verpflichtet sein, wenn Sie mir einen Separatabdruck zukommen ließen.

vo
Si
lic
in
rem
lun
gew
der
Lor
da
Sä

se
bl

49

Das Arbeiten im Laboratorium ~~Lord~~ Kelvin's wird für Sie nicht nur in wissenschaftlicher Beziehung, sondern auch in praktischer von unschätzbarem Werthe sein; denn eine Empfehlung Lord Kelvin's sichert Ihnen gewiß die Unterstützung Boltzmann's, der jetzt – und das mit Recht – die tonangebendste Person in Sachen der Physik an der Wiener Universität ist.

Ihnen recht zahlreiche und schöne Erfolge wünschend, verbleibe ich Ihr aufrichtig ergebener

Pomeranz

50

Lieber College!

Nehmen Sie meinen verbindlichsten Dank für Ihre Glückwünsche, von deren Herzlichkeit ich überzeugt bin, entgegen. Ich würde mich sehr freuen, wenn Sie mir Gelegenheit geben würden, Sie einmal wieder zu sehen.

Ihr ganz ergebener

Dr. Caesar Pomeranz

ö. ö. Prof. für Chemie an der Universität

Wien.

Autriche-Galicie

~~CARTE POSTALE~~

Certains pays étrangers n'acceptant pas la correspondance de ce côté
se renseigner à la Poste

Correspondance

6/V 907.

Szanowny i Kochany Panie Kolego! Dziękuję za przysłanie rozprawy ślicznej. Skorzystam naturalnie z urlopu na podróż letnią. Paryż zaczął nareszcie wyglądać wiosennie. Uściskam ręce Pana Kolegi. Pani piękne ukłony. E. [illegible]

Adresse

M. le prof.
M. Smoluchowski
Lwów (Lemberg)
ul. [illegible] 2

51

Héliotypie Bourdier-Faucheux, Versailles

30. *Palais de Versailles — Façade Côté de la Terrasse*

52

Paryż. 28/VI 907

Wielce Szanowny Panie Kolego!

Wczoraj książkę dostałem i zaraz zażądałem od Powelka, aby mi przysłał arkusze do wypisania błędów. Ponieważ czas nagli, nie czekam, ale pośpieszam podać je na ćwiartce listowego papieru. Pozostaję tu do końca [illegible]-cza, mieszkały obecnie tam bo żona już wróciła, [illegible] na do małego. Zamieszkam w Poroninie, niedaleko domu pp. Kwadowskich. Skwarid

mię wynik wyborów. Jeszcze
jedne takie, a parlament dojdzie
do ad absurdum.
Łączę serdeczny uścisk
dłoni i pozdrowienia od M.
Kolegi

oddany

L. Porębowicz

9. marca Gr. Chaumière.

ZRATOWANY OBSZAR
NAD MORSKIEM OKIEM

[illegible] ukłony i serdeczne po-
zdrowienia kochanemu Dziadk[illegible]
nam przesyłam oddany
[illegible]
Poronin, 20/VIII

Postkarte — **Karta korespondencyjna** — Correspondenzkarte

Post card — Dopisnice — Union postale universelle.

Wielmożny

Prof. dr. Maryan Smoluchowski

Lwów

ul. Wełnia 2.

55 ?

Lwów, d. 26/III 08

Szanowny Panie Kolego!

Z życzeniem rychłego powrotu do zdrowia przesyłam Panu Szan. i Kochanemu Panu wiadomość, że audyencya w celu złożenia przysięgi obywatelskiej zarządzonej w 1szy dzień audyencyi miesięcznej.

czej - a więc najbliższa wpro-
wadź Niedzielę o 11tej [illegible]
starczy o tej godzinie zgłosić
się w Prezydjum namiest-
nictwie dla nas niełatwa okre-
ślić. bo do stroju, można śmiało
iść we fraku, obecny namiestnik
nie lubi nowych mundurów na
profesorach, - ale dla formy
wypada go spytać, czy pozwo-
li Twoje przyjście w stroju nie-

uwzględnię.

Ściskam dłoń jako mego Kolegi

oddany

Edward Porębowicz

57

Edward Porębowicz

Dziekan Wydziału filozoficznego

na [illegible] zapowiedź

Lwów ul. Jabłonowskich l. 22

JWP. Kolegę do siebie na
Piątek o godz. 5tej wiecz.
omówieniu ważnych spraw
kollegiackich

Ol, 15

58

Edward Porębowicz

Dziekan Wydziału filozoficznego

prosi W. P. Kolegę do

Lwów ul. Jabłonowskich l. 22

Dziękię na Cmentarzu, d. 18 bm.
og. 5 tej, na pomyślne wspo z
trzemi z zatargu Kolejarski
z pp. K i B.

[illegible]

59

Szanowny Panie Kolego!

Szafy z Drukami Związkowemi najszyb-
ciej może wydobyć prof. Puzyna który wła-
śnie przyjechał. Proszę porozumieć się z nim
oraz z prof. Zakrzewskim

Hugo [illegible]

W. P. Prof. Smoluchowski

EDWARD PORĘBOWICZ

PROFESOR UNIWERSYTETU

LWÓW, UL. FRYDRYCHÓW, 3, I P.

60

C. k. Namiestnik
i Hrabina Potocka

mają zaszczyt prosić

Wielmożnego Pana c. k. Profesora Uniwersytetu
Dr.a Maryana Smoluchowskiego

na wieczór w wtorek

dnia 21. lutego 1905 o godzinie 9.

O. O. U. S.

8418

61

We Lwowie 7. Grudnia 1907.

Jaśnie Wielmożny Panie!

Mając się rozmówić w ważnych sprawach odnoszących się do Uniwersytetu, proszę Pana, żeby był łaskaw przyjść do mnie dziś o godzinie szóstej popołudniu.-

Łączę wyrazy wysokiego poważania.

Andrzej Potocki

Professor Dr. L. PRANDTL.

Göttingen, den 29. März 1914.
Prinz Albrechtstr. 26. Fernspr. 581.

Herrn Prof. Dr. M. Smoluchowski
Krakau,
Golebia 13.

Sehr verehrter Herr Kollege!

Schon seit einiger Zeit hatte ich mir vorgenommen, Ihnen zu schreiben, um Sie um eine Auskunft zu bitten. Da Sie mir kürzlich den Sonderabdruck Ihres schönen Göttinger Vortrags übersandt haben, benütze ich die Gelegenheit, um Ihnen herzlich dafür zu danken.

Meine Anfrage hat mit dem Thema des Vortrages einen gewissen Zusammenhang, wenn auch die Problemstellung eine etwas andere ist. Ich arbeite an einer Theorie der elastischen Nachwirkung und der verwandten Erscheinungen. Ich stelle mir vor, daß diese Vorgänge sich (bei einem Kristallhaufwerk, was die meisten „isotropen" Körper ja sind) im wesentlichen an den Grenzflächen der Kristallite gegeneinander abspielen. Wenn man da die Bewegung der Grenzmoleküle des einen Kristalls unter den von dem andern hervorgebrachten Kräften betrachtet, so kann man in erster, grober Annäherung diese Kräfte als zeitlich konstant ansehen, und hat dann eine Anzahl ~~Teilchen~~ von Massenpunkten, die elastisch an eine ~~unter~~ in Wärme-

bewegung befindliche Unterlage gebunden sind, und in einem (stationären) Kraftfeld von ~~[illegible]~~ räumlich unregelmässig wechselnden Anziehungs- und Abstoßungskräften stehen. Die Deformation wird als Verschiebung des Kraftfeldes gegen die Unterlage gedeutet; die zur Deformation gehörige Kraft ist dann durch den Mittelwert der Resultante aller Einzelkräfte gegeben, die von dem Kraftfeld auf die Moleküle ausgeübt werden.

Das Irreversible kommt dabei dadurch herein, daß ~~daß~~ bei der Deformation Moleküle aus schwachstabilen Lagen in stärker stabile überschnappen, und bei Rückgängigmachen der Deformation nicht mehr oder wenigstens nicht sofort in ihre alte Lage zurückspringen.

Um diese Dinge rechnerisch zu verfolgen, braucht man nun statistische Überlegungen, und hier sind meine Kenntnisse recht minimal. Meine bisherigen Ansätze waren so: Es sei U die augenblickliche, U_m die mittlere Schwingungsenergie (kinetisch + potentiell) eines Moleküls, dann ist die Wahrscheinlichkeit, daß die Energie zwischen U und $U+dU$ liegt, gleich $e^{-\frac{U}{U_m}} \frac{dU}{U_m}$ gesetzt. (I) Da es sich zunächst lediglich um sehr langsame Deformationen handeln soll, kommen die Abweichungen von der wahrscheinlichsten Verteilung der Schwingungsenergie, die durch das Überschnappen von Teilchen ~~, deren Energie größer als die Energiedifferenz zwischen der stabilen Gleichgewichtslage und der benachbarten labilen ist~~ in neue Gleichgewichtslagen hervorgerufen werden, nicht in Betracht, weil dieses Ereignis nur verhältnismässig selten eintreten soll. Eine andere Frage ist, ob man diese statistische Verteilung hier beibehalten darf, wo es sich um typisch nicht-

Professor Dr. L. PRANDTL.

II.

Göttingen, den 29. 3. 1914.
Prinz Albrechtstr. 20. Fernspr. 581.

lineare Kraftfelder handelt. Ich rede mich hiebei darauf hinaus, daß ich in jedem augenblicklichen Zustand das Kraftfeld durch das für die Schwingungsmittellage definierte lineare ersetzen darf.

Nun kommt die Hauptsache: Es gilt abzuschätzen, wie oft es in der Zeiteinheit vorkommt, daß bei einer Schwingung irgend eines von n Molekülen eine Energie größer ~~als gleich~~ als U_1 vorkommt. Wenn nämlich U_1 die auf dem Wege von der Schwingungsmittellage bis ~~zur~~ nächsten labilen Gleichgewichtslage zu leistende Arbeit ist, so wird in allen Fällen, wo $U > U_1$ ist, Umschnappen eintreten.

Bezeichnet T die Wiederkehrzeit einer Energie $\geqq U_1$, so wird man, wie ich denke die Anzahl von n Molekülen, die in der Zeiteinheit umschnappt, gleich

$$-\frac{dn}{dt} = \frac{n}{T} \qquad (II)$$

setzen dürfen.

Die Wiederkehrzeit habe ich nun bisher, ohne einen Beweis dafür zu haben, gleich

$$T = \tau \cdot e^{\frac{U}{U_m}} \qquad (III)$$

gesetzt, wo τ eine unbestimmt bleibende Zeitkonstante ist. Nach Ihren Ausführungen würde man dafür, wenn man Ihre Betrachtung ohne weiteres übertragen könnte,

$$T = \frac{\tau'}{\sqrt{\frac{U}{U_m}}} \cdot e^{\frac{U}{U_m}} \qquad (III')$$

zu setzen haben. Aber der Mechanismus ist doch recht verschieden; in Ihrem Beispiel spielt die kinetische Energie des Teilchens keine Rolle, sondern ~~die~~ nur die elastische Kraft und die Dämpfung; in ~~bei~~ meinem Beispiel dagegen steht ~~die~~ beider Schwingung ~~also~~ die kinetische Energie neben der potentiellen Energie der elastischen Kraft im Vordergrund und die Schwingungsdämpfung kommt erst in zweiter Linie.

Ich wäre Ihnen sehr dankbar, wenn Sie mir über die Punkte I bis III Ihre Ansicht mitteilen könnten, insbesondere wenn Sie mir die richtige Formel für die Wiederkehrzeit angeben könnten. Dabei möchte ich Sie allerdings nicht damit bemühen, erst eine neue Theorie zu machen, sondern ich bitte Sie mir ~~nur~~ mitzuteilen, was Sie mir ohne viel Mühe schreiben können.

Mit den verbindlichsten Grüßen

bin ich Ihr ergebenster

L. Prandtl

Prezydyum c. k. Rady Szkolnej krajowej.

Lwów, dnia 31. grudnia 1908.

L.170/pr.
R.Szk.kr.

Do

Jaśnie Wielmożnego Pana

Dr. Maryana Smoluchowskiego

p.z. Profesora c. k. Uniwersytetu

we

Lwowie.

C. k. Rada Szkolna krajowa zamierzając przystąpić do reformy szkoły realnej, prosi Jaśnie Wielmożnego Pana uprzejmie o podanie jej opinii co do pożądanych zmian w jej ustroju i życzeń co do materyału, rozłożenia tegoż i sposobu nauczania nauk przyrodniczych t.j. historyi naturalnej fizyki i chemii.

Ponieważ zaś także Wysoki Sejm uchwałą z 5. listopada 1908 wystosował do Rady Szkolnej krajowej wezwanie do zajęcia się taką reformą szkoły realnej, którąby tej szkole nadała charakter naukowo równorzędny z gimnazyum, przeto Rada Szkolna krajowa wyraża najuprzejmiej nadzieję, że Jaśnie Wielmożny Pan zechce łaskawie przyspieszyć wydanie Swej światłej opinii.-

Za c. k. Namiestnika:

[signature]

66

25./IV.14.

TEL. H. 106

WIEN, XIII/8
SCHLOSSBERGGASSE 8.

Dr. Karl Przibram

Sehr geehrter Herr Professor!

Ich habe Ihnen noch für Ihre freundliche Karte bestens zu danken. Die Sache hat sich unterdessen schon aufgeklärt. Ich muss zu meiner Schande gestehen, dass ich Ihre Ausführungen zuerst ganz missverstanden habe. In Ihrer Beziehung $\sqrt{n \log n}$ ist ja n garnicht die Zahl der wirklich angestellten Beobachtungen, sondern die der elementaren Wegstrecken, die der Beobachtungszeit proportional ist.

Herr Prof. Hasenöhrl hat mir gezeigt, dass

sich meine empirisch gefundene Beziehung $\sqrt{\log n}$ aus der Theorie für den Fall großer n ganz leicht ableiten läßt; es scheinen aber auch bei kleinen n die Abweichungen nicht sehr groß zu werden. Was mir besonders Spass gemacht hat, ist, daß ich diese Beziehung auch bei meinen Beobachtungen der ungeordneten Bewegung lebender Infusorien erhalte.

Ich hoffe nächstens eine kleine Notiz hierüber in die Physik. ZS. bringen zu können.

Indem ich Ihnen nochmals für Ihr freundliches Interesse bestens

67

Wien, 2./II. 14.

Hochverehrter Herr Professor!

Bei der Lektüre Ihres Göttinger Vortrages kam ich auf den Gedanken, die von Ihnen abgeleitete Beziehung zwischen der maximalen Abweichung und der Beobachtungsanzahl bei der Brownschen Bewegung, nach der diese maximale Abweichung dem Ausdruck $\sqrt{n \ln n}$ proportional sein soll, an meinen Messungsreihen zu prüfen.

Nun war von vorneherein keine Übereinstimmung zu erwarten, da die Beziehung, wie Sie hervorheben, nur für grosse n gültig ist, meine Serien aber nur je 60 Beobachtungen umfassen. Das Resultat, das ich Ihnen im folgenden mitteilen möchte, war für mich aber so überraschend, dass ich gerne Ihre Meinung hören möchte, ob die Sache irgend wie theoretisch interpretier-bar ist.

Um Missverständnisse zu vermeiden, gebe ich auf folgender Seite ein Stück einer Zahlenreihe, aus der hervorgeht, wie ich die mittleren maximalen Abweichungen gebildet habe – falls es in Ihrer Untersuchung anders gemeint war.

Die erste vertikale Reihe gibt die von 30 zu 30 sec. beobachteten Verschiebungen einer Bakterienkette in ihrer Längsrichtung. Es wurden dann Paare gebildet u. von diesen immer die grössere Verschiebung in die zweite Reihe gesetzt: $n = 2$, dann wurden je zwei solche Zahlen zusammengefasst u. die grösseren genommen, 3. Reihe, $n = 4$ u.s.f. Aus den Vertikalreihen wurden dann die Mittel gebildet.

Für dieses Teilchen erhalte ich so die Reihe:

$n = 2$	4	8	16	32
44.7	57	68.7	77.3	85

Das Mass ist ein willkürliches (mm der Zeichnung). Dasselbe habe ich für die Drehungen durchgeführt, dz in Graden.

0					
31	31				
36					
-38	38	38			
-70					
-43	70				
-22					
-11	22	70	70		
-11					
-20	20				
44					
-23	44	44 :			
-22					
15	22				
-57					
50	57	57	57	70	
-80					
54	80				
-50					
44	50	80			
-85					
-41	85				
-27					
-10	27	85	85		
-9					
-84	84				
-30					
-28	30	84			
-43					
-27	43				
-42					
0	42	43	84	85	85
39					
38	39				
	etc.				
Mittel	44·7	57	68·7	77·3	85

Auf der beiliegenden Zeichnung habe ich in Fig 1 zunächst eine solche Reihe für die Drehungen eines Teilchens von der Länge $1{\cdot}08 . 10^{-3}$ cm als Function von $\sqrt{n}\,{}_{10}\log n$ eingetragen: ⊙. Es ergibt sich eine stark gekrümmte Kurve, was weiter nichts auffallendes ist, da ja diese Beziehung nur für grosse n gelten soll, die n hier aber gerade nur kleine Zahlen sind.

Ich habe nun versuchsweise dieselbe Reihe in Fig 2 als Funktion von $\sqrt{{}_{10}\log n}$ eingetragen, und war überrascht zu sehen, dass die Punkte sich jetzt gut in einer Geraden anordnen. Dasselbe sehen Sie für die Drehungen dreier anderer Teilchen, in Fig 3 für die Längs- und Querverschiebungen zweier Teilchen durchgeführt, mit dem gleichen Resultat. Weitere Serien habe ich noch nicht geprüft.

Ich kann dies kaum mehr als ein Zufallsresultat betrachten, und meine Frage geht nun dahin, ob man theoretisch etwas über die maximalen Abweichungen bei kleinen n aussagen kann, bezw. ob die lineare Beziehung, die übrigens vielleicht geradezu als Proportionalität zu deuten wäre, zwischen der max. Abweichung und $\sqrt{\log n}$ sich theoretisch ableiten lässt.

Ich wäre Ihnen für eine diesbezügliche Äusserung sehr verbunden. Verzeihen Sie diese Belästigung; aber ich denke, die Frage könnte Sie vielleicht interessieren.

In vorzüglicher Hochachtung

Ihr aufrichtig ergebener

Dr Karl Przibram

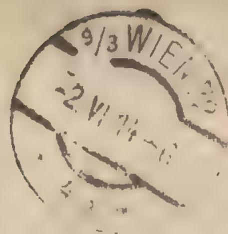
Wien XIII/8.

Schlossberggasse 8.

Fig 3.

Fig 1.

Fig 2.

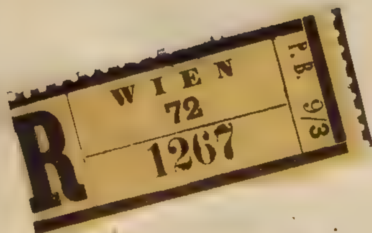

70

Herrn Professor M. von Smoluchowski

Physikalisches Institut

der Universität

Krakau

Rekommandiert!

Absender: Dr. Karl Przibram
Wien XIII./8. Schlossberggasse 8.

Czwartek 28/III 900

Szanowny i Kochany
Panie Kolego

Wyczytawszy w Kurjerze Polskim nominacyę pospieszam z gratulacyą i serdecznem życzeniem.
Już mam się lepiej, ale nie wiem jeszcze, czy w letnim kursie będę mógł zacząć znowu wykłady.

Z poważaniem
i serdecznem pozdrowieniem

Józef Tretiak

Kochany Panie Kolego! Żałuję 72
niestykania. Dostałem późno
bilet na odjezdnem na wieś.
Czekają już tam na mnie Konie,
hodzie /z– syn–

Z głębokiem poważaniem
i uszanowaniem sługa Pana

[1904]

REKTOR UNIW. PROF. JÓZEF PUZYNA

Lwów, ul. Pańska Nr 18

73

Wielmożny Pan

Dr Prof.
Marjan Smoluchowski

Ul. Supińskiego N° 24

1904/5

74

Prof. Józef Puzyna

ul. Kampiana Nr. 15.

Z powodu zgonu ś. p. Ojca
zasyłam Szanownemu
Koledze wyrazy najgłębszego
współczucia. —

75

Łaskawy Panie Kolego!

Spostrzegłem wczoraj, że intymatu z którego Pan ustęp [illegible] do referatu o Rajewskim u mnie nie ma. Po odebraniu papierów, [illegible] od Pana schowałem je do biurka i wczoraj dopiero wyjąłem. Po wyjściu Pana spostrzegłem się, że tego intymatu nie ma. Proszę łaskawie poszukać między swoimi papierami, czy jest on u Pana Kolegi nie znajdzie

Szczerze oddany [illegible]

[illegible]

Heidelberg im November 1904.

Zu meinem siebzigsten Geburtstage sind mir von nah und fern freundlichste Glückwünsche in mannigfaltigster Form zugegangen. Bei der überaus grossen Zahl ist es mir unmöglich, jedem Einzelnen zu antworten und muss ich mich darauf beschränken, hiermit Allen herzlich und innig zu danken.

Georg Quincke.

77

Szanowny Panie!

List bez zmiany Wichertowiczowi zalepiłem i posłałem.

Serdecznie pozdrawiam —

Maryan Raciborski.

Absender:
Nadawca:
Посилаючий:

Korrespondenz-Karte.
Karta korespondencyjna.
Переписний листок.

An
Do
До

J. Wielmożny Dr. M. Smoluchowski
Dziekan Wydziału Filozoficznego

in
w
в

Lwów.

Gołębia 2. II p.

(Deutsch-Poln.-Ruth.)

Dublany 8. VII 907. 78

Panie Dziekanie!

Uważam za potrzebne zawiadomić Pana Dziekana, że chętnie zamienię Katedrę w Dublanach na Katedrę Uniwersytetu we Lwowie, co nie tylko dla mnie zaszczytem by było, lecz otworzyłoby mi szersze pole pracy naukowej. Uczynić to mogę jednak pod warunkami dwoma: po pierwsze, gdy przez zamianę nie stracę (właśnie) możności dalszej pracy naukowej; po wtóre gdy nie poniosę uszczerbku materyalnego.

Co do pierwszego, to musiałbym posiadać pewność, że Ministerstwo zgodzi się na takie przynajmniej wyposażenie zakładu uniwersyteckiego, jakie Kraj daje instytutowi memu w Dublanach. Otwarty przed 2 miesiącami zakład botaniczno-biologiczny Uniwersytetu, posiada obecnie 600 Koron dotacyi rocznej, instytut botaniczny w Dublanach ma dotacyi stałej rocznie 1600 Koron, mimo dziesięcioletniego

za kresu działania. Na założenie wspomnianego zakładu uniwersyteckiego przeznaczył rząd 3000 Koron dotacji nadzwyczajnej płatnej w trzech rocznych ratach, z czego odrębnem rozporządzeniem kazano kupić umeblowanie. Trzeba pamiętać, że na początek Instytutu otrzymałem puste ściany. W Dublanach staraniem poprzedników i licznemi dotacyami nadzwyczajnemi jest na me ręce, istnieje pracownia, w której pracować naukowo można dość swobodnie; we Lwowie natomiast o możności pracy badawczej dla mnie, bez oparcia się o środki dublańskie w instytucie, którego nie ma, nie ma mowy. Aby stworzyć ~~mo~~ zaś możliwą pracownię potrzeba miejsca – przypuszczam, że gmach będzie wybudowany, – kawałek gruntu na doświadczenia koło pracowni, a nadto

jeo za warunek objęcia Katedry stawiać

muszę:

a) Rocznej dotacyi zwyczajnej przynajmniej jak w Dublanach t. zn. 1600 Koron

b). Jednorazowej dotacyi na kupno mikroskopów, mikrotomów, aparatów fizyologicznych, polarymetru, szkliwa 30000 Koron

c). Jednorazowej dotacyi na założenie biblioteki, ki. pracownianej i tablic wykładowych 8000 Koron.

Co do drugiego, to pobory moje pensyjne w Dublanach wynoszą obecnie 6520 Koron rocznie, nadto mieszkanie i ogród, których ekwiwalent trzeba obliczyć mi także.

Łączę wyrazy głębokiego poważania i szacunku

Dr M. Raciborski.

Lwów sobota.

Szanowny Panie Dziekanie!

Bardzo proszę o pozwolenie zwłoki z referatem co do potrzeby pieniędzy do soboty tygodnia przyszłego! Zjazd!

W nr. 1. Zjazdowego dziennika niema słowa wzmianki o referacie Pańskim w sprawie domu Michalskiego. – Nie chcę tego tłomaczyć, ale sądzę, że obecnie wytłumaczenie najlepsze będzie następujące:

Do gospodarczej sekcji. t.j. Wiśniowskiego z przydziałem dydaktycznej, geologicznej – Niedźwiedzkiego, zoologicznej Kadyi i Nusbauma, botanicznej Ciesielskiego –

trzeba by wypisać listy tej treści, że by zawiadomić i w poniedziałek i we Wtorek rano Sekcye, ustnie, a także piśmiennie na drzwiach sali wystawy, że we Wtorek, o godz. 4 popołudniu odbędzie się w sali VII. [illegible] 4. Wspólne posiedzenie Sekcyi, poświęcone [illegible] 2 punktów postawionych Zjazdowi przez pr. Tow. przyr. imienia Kopernika. Są:

1. Smoluchowski " w sprawie domu im. Mickiewicza, dla ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ popularyzacyi nauk przyrody.

2. Raciborski " w sprawie ochrony zabytków przyrody w Kraju.

Serdecznie pozdrawiam

M. Raciborski.

Jaśnie Wielmożny
Panie Dziekanie!

Posyłam II broszurkę artykułu JWPana z prośbą o przejrzenie jej jako najściślejsze (szczegól. nie wypełnienie miejsc zaznaczonych, odnoszących się do stronic, których w I broszurce nie mógł JWPan wypełnić.

Korektę przejrzaną
proszę jak najśpiesz-
niej przysłać do
mnie, jeśli możebne
<u>w niedzielę</u> jeszcze
bym ją mógł w po-
niedziałek rano
po zrobieniu re-
wizyi oddać dru-
karni.

82

Serdeczne Pozdrowienie i wyrazy najgłębszej czci

oddany sługa

[illegible]

83

DR. MARYAN RACIBORSKI

PROFESOR UNIWERS. JAGIELLOŃSKIEGO, DYREKTOR OGRODU BOTANICZNEGO W KRAKOWIE, CZŁONEK TOW. NAUKOWEGO W WARSZAWIE, TOW. PRZYJACIÓŁ NAUK W WILNIE, PRZEWODNICZĄCY TOW. PRZYRODNIKÓW POLSKICH W KRAKOWIE,
PRZEW. UNIWERSYTETU LUDOWEGO W KRAKOWIE.

REDAKCJA
„SŁOWA POLSKIEGO"
LWÓW, ZIMOROWICZA, 11—15.
Adres dla telegr.: Słowo Polskie, Lwów.
Telefon nr. 541.

Lwów 30/XI 1911

Wielmożny Panie Profesorze!

Z powodu wzmianki w naszem piśmie o wystawie polskich artykułów w Cambridge zwracają się do nas niektóre krajowe instytucje o informacje co do p. J. Knaster w Cambridge, który ze swej strony w korespondencji powołuje się na znajomość z Wielmożnym Panem Profesorem. Bylibyśmy bardzo wdzięczni, gdyby Wielmożny Pan zechciał podać nam, czy osobiście p. Knaster zasługuje na zaufanie. Między innemi chodzi o to, że jeden z krajowych warsztatów przemysłowych ma wątpliwości czy może mu powierzyć

dość kosztowną kolekcję wzorów
Dziękuję z góry za informację
i przepraszam za trud
Królewny

Z poważaniem

Z. Rankowa

Do W. Pana Dziekana.

Nie mogąc przybyć dzisiaj na posiedzenie, mam zaszczyt podać do wiadomości W. Pana Dziekana, iż odmówiłem poświadczenia frekwentacyi z ćwiczeń chemicznych p. ~~[illegible]~~ Rudzko, który nawet kolokwium z laboratoryum nie odbył, a tem samem żadnych zgoła ćwiczeń wykonywać nie mógł i nie wykonywał.

Br. Radziszewski

Zgłaszam dodatkowo wykład dwugodzinny w letnim semestrze (publice) w piątki i soboty od 4 do 5 po p.

O ciałach aromatycznych
(Ueber Aromatische Verbindungen.)

Br. Radziszewski

87

PROFESOR RADZISZEWSKI

prosi [illegible] o [illegible] [illegible] kilka
się [illegible] [illegible].

LWÓW, [illegible]

DŁUGOSZA 6.

Celem omówienia programu Domu Ludowego im. M. Michalskiego, mam zaszczyt zaprosić Szan. Pana na konferencyę, która się odbędzie dnia 12 lipca b. r. (w piątek) o godz. 6. m. 30 popoł. w sali wykładowej Instytutu ekonomicznego przy ul. Długosza l. 6.

Z wysokiem poważaniem
Ks. Radziszewski.

Absender:
Nadawca:
Посилаючий:

Korrespondenz-Karte.
Karta korespondencyjna.
Переписний листок.

An
Do
До Wielmożny Pan

Dr. Prof. Smoluchowski M.

in
w
в Lwów.

ul. Długosza 8. (Instyt. fizyczny)

(Deutsch-Poln.-Ruth.)

Datum des Poststempels.

Sehr geehrter Herr!

Den Empfang Ihrer soeben eingetroffenen gefälligen ~~Anfrage Antwort Zuschrift Mitteilung~~ Sendung ~~vom~~ beehre ich mich Ihnen mit verbindlichem Danke hiermit anzuzeigen.

Hochachtungsvoll und ergebenst

Die Redaktion des
Archivs der Mathematik und Physik.

Professor Dr. Lampe
Berlin W. 15
Fasanenstr. 82.

4 1200

Drucksache.

An

Herrn Professor Dr. M. Smoluchowski

in Lemberg

Dlugosza 8

Wohnung
(Strasse und Hausnummer)

Berlin, Datum des Poststempels.

Sehr geehrter Herr!

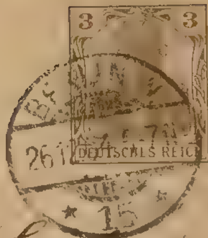
Den Empfang Ihrer soeben eingetroffenen gefälligen Sendung vom beehre ich mich Ihnen mit verbindlichem Danke hiermit anzuzeigen.

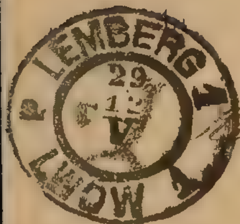
Hochachtungsvoll und ergebenst

Die Redaktion des
Jahrbuchs über die Fortschritte der Mathematik.

E. Lampe
Berlin W. 15, ~~Kurfürstenstrasse 39~~.
Fasanenstr. 82

Drucksache.

Herrn Professor Dr. Smoluchowski

an der Universität

in Lemberg

Dlugosza 8

91

Szanowny Panie Kolego!

Biblioteka Instytutu geograficznego posiada najbogatszy, jaki istnieje zbiór rozpraw geograficznych, geo-fizycznych i astronomicznych, głównie z daru autorów przychodzących. Proszę Pana Kolegę o wzbogacenie tego zbioru swemi pracami, a między innemi pracą o atmosferze ziemi i planet. Gdyby się i jakie inne prace zdarzyły, innych autorów, geogr. lub astron. treści, proszę o nie pamiętać.

A Rehman

Correspondenz-Karte
Karta korespondencyjna
Карта кореспонденцийна.

An } Do } До }

Wielmożny Pan
prof. Dr Smoluchowski

Adresse
Właściwo na adres
Вдасциво на адрес

in } w } в }

Lwów
Uniwersytet

(Deutsch-Poln.-Ruth.)

Lwów, d. 7/IIII 1907

Wielmożny Panie

Dziekanie!

Ponieważ lękam się, żeby dłuższe odkładanie sprawy p. Rudnickiego nie narażało nas na zarzut niechęci do Rusinów, proszę o zwołanie w tym tygodniu komisji, której załatwienie tej sprawy powierzono. Ponieważ mogą mnie

boli i dzisiaj chodzić mi
mogę, byłoby mi bar-
dzo przyjemnie, gdyby
ulokowanie mogło się od-
być w gabinecie geogra-
ficznym, obok naszej
sali zaj. studenckiej!

Z uszanowaniem mam
znakomitego pana [illegible]
[illegible]

A. Rehman

3 V 1907 94

Wielmożny Panie,
Dziekanie!

Proszę umieścić łaskawie na porządku dziennym najbliższego posiedzenia Wydz. fil. mój wniosek o „Zamianowanie" Dra Romera akt. nadzwyczajnym profesorem Geografii na naszym

Uniwersytetowi.

Z uszanowaniem
należnym Jagiellońskiemu

A. Rehman

“SCIENTIA„ (RIVISTA DI SCIENZA)
Organo internazionale di sintesi scientifica - Revue internationale de synthèse scientifique
International Review of Scientific Synthesis - Internationale Zeitschrift für wissenschaftliche Synthese

Éditeurs: NICOLA ZANICHELLI, Bologna - FÉLIX ALCAN, Paris - W. ENGELMANN, Leipzig - WILLIAMS AND NORGATE, London.

LA DIREZIONE.

Milano, 15/4/912
Via Aurelio Saffi, 11.

Mon adresse privée : Via Paleocapa 3

Monsieur,

Je me permets de vous envoyer ci-inclus le programme de notre revue et la liste des articles déjà publiés et de vous expédier à part en hommage le 2me N° de cette année paru le 1er Mars.

Programme, liste des articles parus et numéro vous diront mieux que je ne pourrais le faire moi même quel est le but que se propose notre entreprise scientifique et de quelle façon elle a su jusqu'à présent maintenir ses promesses. Ils me permettront donc d'entrer directement dans le sujet de cette lettre.

Lequel est, comme vous l'aurez déjà compris, de vous prier instamment de vouloir nous faire vous aussi le grand plaisir et le grand honneur de collaborer à notre revue traitant quelque sujet de physique d'ordre tout à fait général et de haute importance pour la philosophie de la science. Par exemple les sujets :

"La théorie des gas"; ou : "Les développements les plus récents de la théorie cinétique des gas";
"Mouvement Brownien et atomistique";
"Les dimensions des molécules et des atomes";
"Le théorème de l'équipartition de l'énergie et ses applications principales";
"Les théories nouvelles sur l'« atomicité » de l'énergie (Les théories sur les « quanta » d'énergie)";
Etc. Etc.;

Ceux-ci, ou d'autres sujets encore que naturellement vous pouvez choisir à votre gré pourvu qu'ils soient d'un pa=

réel degré de généralité et d'importance, ne sauraient-ils vous pousser à reprendre, résumer et défendre encore une fois quelques unes de vos théories qui vous sont plus chères, en les exposant d'une façon qui soit accessible à tous les savants en général, même à ceux qui ne sont pas des physiciens?

{Les conditions de "Scientia" sont 5 francs pour chaque page d'imprimé plus 100 extraits gratuits; les articles paraissent dans le texte original (allemand ou anglais ou français ou italien) et en même temps dans leur traduction française; les 100 extraits gratuits peuvent être tous dans le texte original ou bien en partie dans le texte original et en partie dans la traduction française, à volonté de l'auteur; on préfère les articles brefs de 14 à 16 pages d'imprimé; les écrits doivent être naturellement tout à fait inédits.}

De la liste des articles parus que je vous envoie ci-inclus vous verrez, Monsieur, que si nous avons réussi à développer notre programme de synthétisation de la science avec cette ampleur et cette hauteur que le but visé exigeait nous le devons à l'aide puissante qu'ont bien voulu nous donner, par leur collaboration précieuse, les autorités scientifiques les plus éminentes de toute l'Europe et de l'Amérique. Nous vous prions instamment de vouloir vous aussi porter votre contribution à cette œuvre de haute coopération scientifique. Nous vous en serons tous vraiment et vivement reconnaissants.

En vous priant d'un mot aimable de réponse (à mon adresse privée: Milan - Via Paleocapa 3) je tiens en attendant à vous exprimer, Monsieur, mes sentiments de la plus sincère et plus haute considération

Votre
Eugenio Rignano

à M. Smoluchowski
Lemberg

98

"SCIENTIA" (RIVISTA DI SCIENZA)

Éditeurs: Nicola Zanichelli, Bologna - Félix Alcan, Paris - W. Engelmann, Leipzig - Williams and Norgate, London.

Direction et rédaction: **Via Aurelio Saffi, 11 - Milan**

IP. NAZIONALE - MILANO

(Ass. : Eugenio Rignano
Milano - Via Pricocapa 3

Herrn Prof. Dr. M. Smoluchowski

~~Universität~~

Lemberg

(Galizien - Österreich)

(Austria)

"SCIENTIA" (RIVISTA DI SCIENZA)

Direzione e Redazione
Milano - Via Aurelio Saffi, 11

Milan - Via Paleocapa 3
30/4/912.

Monsieur,

Je vous prie vivement de m'excuser si je viens de nouveau vous déranger mais je vous serai très obligé si vous voudrez être si aimable de donner un mot de réponse à ma lettre du 15/4/912 dans laquelle je vous priais instamment de vouloir nous faire vous aussi le grand honneur et le grand plaisir de collaborer à notre revue traitant quelque sujet de physique ou de physico-chimie d'ordre tout à fait général et de haute importance pour la philosophie de la science. Même si votre silence signifie que vous ne pouvez pas pour le moment satisfaire à notre désir je vous prie également de vouloir me dire au moins si et quand à peu près puis-je espérer de recevoir votre article.

Je vous serai vraiment reconnaissant d'une si grande amabilité de votre part d'un mot aimable de réponse.

Je tiens en attendant à vous renouveler, Monsieur, l'expression de mes sentiments de la plus sincère et plus haute considération.

Votre Eugenio Rignano

"SCIENTIA„ (RIVISTA DI SCIENZA)

Revue internationale de synthèse scientifique
International Review of scientific synthesis
Int. Zeitschr. f. wissensch. Synthese

Paraissant tous les deux mois

Direction et Rédaction
Milano - Via Aurelio Saffi, 11

Éditeurs:

NICOLA ZANICHELLI, Bologna
FÉLIX ALCAN, Paris
W. ENGELMANN, Leipzig
WILLIAMS AND NORGATE, London

Prix de l'abonnement:

Italie L. 25.
Un. Postale 30 frs. - Mk. 24 - 24 sh.

CARTOLINA POSTALE

Abs.: Eugenio Rignano
Milano - Via Poleocapa 3

Prof. Dr. M. Smoluchowski

~~Universität~~

Lemberg

(Galizien - Austria)

"SCIENTIA" (RIVISTA DI SCIENZA)
Direzione e Redazione
Milano - Via Aurelio Saffi, 11

Milan - Via Paleocapa 3
9/5/912

Cher Monsieur,

Je vous remercie bien vivement de votre si aimable lettre du 4 courant et vous suis très obligé d'accepter mon invitation à collaborer à notre revue. Le sujet que vous avez choisi "Anzahl und Grösse der Moleküle und Atome" ne pourrait pas être plus intéressant ni plus adapté à la nature de notre revue et traité par vous constituera sans doute un des plus grands attraits pour notre public. Nous vous en sommes donc, cher Monsieur, vraiment et vivement reconnaissants. Quant à la langue du texte, non seulement elle peut être l'allemande, mais nous préférons cette langue aux autres car en ce moment ce sont les articles allemands qui nous font un peu défaut. J'espère donc bien vivement de recevoir votre ms. à la fin de Juin. Naturellement il sera très agréé aussi en Octobre mais plus tôt vous nous l'enverrez plus vous nous ferez plaisir.

Je tiens en attendant, cher Monsieur, à vous renouveler l'expression de mes sentiments de la plus haute considération. Votre Eugenio Rignano

"SCIENTIA" (RIVISTA DI SCIENZA)

Revue internationale de synthèse scientifique
International Review of scientific synthesis
Int. Zeitschr. f. wissensch. Synthese

Paraissant tous les deux mois

Direction et Rédaction
Milano - Via Aurelio Saffi, 11

Éditeurs:

NICOLA ZANICHELLI, Bologna
FÉLIX ALCAN, Paris
W. ENGELMANN, Leipzig
WILLIAMS AND NORGATE, London

Prix de l'abonnement:

Italie L. 25.
Un. Postale 30 frs. - Mk. 24 - 24 sh.

CARTOLINA POSTALE

Abs.: Eugenio Rignano
Milano - Via Paleocapa 3

Herrn Prof. Maryan Smoluchowski
Dlugosza 8
Lemberg
(Galizien - Austria)

En vous renouvelant l'expression de mes plus sincères et plus vifs sentiments de reconnaissance pour l'honneur que vous avez bien voulu nous faire je vous prie en attendant, cher Monsieur, d'agréer mes salutations les plus distinguées et les plus cordiales.

Votre Eugenio Rignano

101

"SCIENTIA" (RIVISTA DI SCIENZA)
Direzione e Redazione
Milano - Via Aurelio Saffi, 11

Milan - Via Paleocapa 3

4/7/1912

Cher Monsieur,

Je viens de recevoir, avec la poste recommandée de ce matin, le ms. de votre article que vous m'annonciez dans votre lettre du 29 Juin que j'ai reçue hier. Je me suis empressé à lire votre étude et je l'ai lue avec le plus vif et le plus grand intérêt. Vous n'auriez pu traiter, cher Monsieur, ce sujet si fondamental de la physique d'une façon plus suggestive et plus adaptée à la nature de notre revue. Je vous en suis donc vraiment et vivement reconnaissant et j'espère de tout mon coeur que votre magistrale étude ne sera que le premier d'une suite d'articles sur les autres questions fondamentales actuelles de la physique. — Je vais faire envoyer immédiatement votre écrit à Paris pour la traduction française du supplément et à peine elle sera achevée on vous l'enverra naturellement à corriger. Vous voudrez seulement nous excuser, cher Monsieur, si à cause de la quantité des écrits à publier et à cause des proportions que nous devons garder entre les diverses sciences ainsi qu'entre les diverses langues du texte nous nous verrons obligés de vous faire attendre un peu. Entendu pour les 25 extraits français et 75 allemands.

"SCIENTIA" (RIVISTA DI SCIENZA)

Revue internationale de synthèse scientifique

International Review of scientific synthesis

Int. Zeitschr. f. wissensch. Synthese

Paraissant tous les deux mois

Direction et Rédaction

Milano - Via Aurelio Saffi, 11

Éditeurs:

Nicola Zanichelli, Bologna

Félix Alcan, Paris

W. Engelmann, Leipzig

Williams and Norgate, London

Prix de l'abonnement:

Italie L. **25**.

Un. Postale **30** frs. - Mk. **24** - **24** sh.

CARTOLINA POSTALE

Abs.: Eugenio Rignano
Milano - Via Paleocapa 3

Herrn Prof. Dr. Maryan Smoluchowski

Dlugosza 8

Lemberg

(Galizien - Austria)

102

"SCIENTIA" (RIVISTA DI SCIENZA)

Organo internazionale di sintesi scientifica — Revue internationale de synthèse scientifique
International Review of Scientific Synthesis — Internationale Zeitschrift für wissenschaftliche Synthese

Éditeurs: NICOLA ZANICHELLI, Bologna - FÉLIX ALCAN, Paris
W. ENGELMANN, Leipzig - WILLIAMS AND NORGATE, London.

LA DIREZIONE

Milano,
Via Aurelio Saffi, 11

Milan - Via Paleocapa 3
17/6/1914

Cher Monsieur,

Vous nous avez déjà fait l'honneur de collaborer à notre revue mais c'est justement cela que nous a fait et nous fait désirer encore davantage de pouvoir avoir de nouveau l'honneur et le grand plaisir de publier d'autres études dues à votre plume illustre. Et nous voulons espérer que vous pourrez et voudrez profiter des prochaines vacances d'été pour accueillir et satisfaire notre prière. Les sujets d'ordre tout à fait général et de haute importance ne manqueraient certes pas. Par exemple, les suivants:

"L'interprétation atomistique-cinétique des principes de la thermodynamique";
"Le principe de l'entropie considéré comme une loi statistique de probabilité";
"L'atomisation de l'énergie";
Etc. Etc.;

Ceux-ci ou d'autres sujets encore que naturellement vous êtes tout à fait libre de choisir à votre gré pourvu qu'ils

soient d'un pareil degré de généralité et d'importance ne sauraient-ils vous tenter et vous pousser à reprendre et résumer pour nous quelques unes des idées qui vous sont plus chères ? Et comme il se traiterait justement de résumer des questions qui ont déjà constitué l'objet dans le passé de vos recherches et de vos méditations ne serait-ce pas un travail tout à fait adapté à faire pendant les vacances ?

J'espère donc, cher Monsieur, que vous pourrez me laisser espérer pour bientôt un tel votre article et je vous serai très obligé d'un mot aimable de réponse (ici à Milan – Via Paleocapa 3).

Je vous prie en attendant, cher Monsieur, d'agréer encore une fois l'expression de mes sentiments de la plus sincère et plus haute considération.

Votre
Eugenio Rignano

{Je me permets de vous rappeler que les conditions de "Scientia" sont 5 francs pour chaque page d'imprimé plus 100 extraits gratuits ; les articles paraissent dans leur texte original et en même temps dans leur traduction française ; ils doivent se tenir de règle dans les limites de 14 à 16 pages d'imprimé et être accessibles à tous les savants en général (donc, point de formules !) ; il faut naturellement qu'ils soient tout à fait inédits.}

à Mr. M. Smoluchowski
Lemberg

104

"SCIENTIA" (RIVISTA DI SCIENZA)

Direzione e Redazione
Milano - Via Aurelio Saffi, 11

Levico, 3/7/914

Cher Monsieur,

Je vous prie vivement d'avoir la bonté de m'excuser si je viens de nouveau vous déranger mais bien que la poste me soit régulièrement renvoyée ici de Milan je n'ai pas encore reçu votre réponse à ma lettre du 17 Juin dans laquelle je vous priais instamment de vouloir bien nous renouveler l'honneur d'une votre collaboration traitant quelque autre sujet de physique d'ordre tout à fait général, par exemple sur l'interprétation atomistique-cinétique des principes de la thermodynamique, sur l'entropie, sur les quanta, etc. Même si votre silence signifie que vous ne pouvez pas pour le moment satisfaire notre demande je vous prie également et bien vivement, cher Monsieur, de vouloir me dire au moins si et quand à peu près puis-je espérer que vous voudrez renouveler votre collaboration si désirée. (Prière d'adresser à Milan - Via Paleocapa 3).

Je vous serai vraiment reconnaissant, cher Monsieur, d'une si exquise amabilité de votre part d'un mot seulement de réponse.

Avec l'expression de mes sentiments les plus cordiaux. Votre Eugenio Rignano

"SCIENTIA" (RIVISTA DI SCIENZA)

Revue internationale de synthèse scientifique
International Review of scientific synthesis
Internat. Zeitschrift für wissenschaft. Synthese

Paraissant tous les deux mois

DIRECTION ET RÉDACTION:
Milano - Via Aurelio Saffi, 11

Éditeurs:

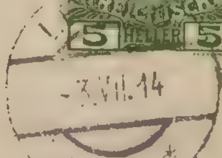
NICOLA ZANICHELLI, Bologna
FÉLIX ALCAN, Paris
W. ENGELMANN, Leipzig
WILLIAMS AND NORGATE, London

Prix de l'abonnement:

Italie L. **25.**
Union Postale **30** frs. - Mk. **24.** - sh. **24.**

CARTOLINA POSTALE

Ms.: Eugenio Rignano
Milano - Via Paleocapa 3

Herrn Prof. Dr. M. Smoluchowski
~~Dlugosza 25~~
Krakau
~~Lemberg~~
(Galizien)

105

"SCIENTIA" (RIVISTA DI SCIENZA)

Direzione e Redazione
Milano - Via Aurelio Saffi, 11

Levico, 14/7/1914

Cher Monsieur,

je viens de recevoir ici, faite suivre de Milan, votre très aimable lettre du 9 courant à laquelle je m'empresse à répondre pour vous en remercier bien vivement. Je vous suis très obligé de l'article que vous me laissez espérer pour l'automne prochain ou, au plus tard, avant la fin de l'année. Tous les quatre titres que vous m'indiquez sont également très adaptés; je préférerais peut-être le premier (Die kinetische Auffassung der Grundlage der Thermodynamik), mais vous pouvez très bien choisir l'un ou l'autre des autres si vous le préférez. Quant à la langue il est mieux que vous me l'envoyez en allemand (si possible, <u>écrit à la machine</u> et <u>en double copie</u>). Je vous renouvelle en attendant, cher Monsieur, mes plus vifs remerciements et mes salutations les plus cordiales. Votre Eugenio Rignano

"SCIENTIA" (RIVISTA DI SCIENZA)

Revue internationale de synthèse scientifique
International Review of scientific synthesis
Internat. Zeitschrift für wissenschaft. Synthese

Paraissant tous les deux mois

DIRECTION ET RÉDACTION:

Milano - Via Aurelio Saffi, 11

Éditeurs:

NICOLA ZANICHELLI, Bologna
FÉLIX ALCAN, Paris
W. ENGELMANN, Leipzig
WILLIAMS AND NORGATE, London

Prix de l'abonnement:

Italie L. **25.**
Union Postale **30** frs. - Mk. **24.** - sh. **24.**

CARTOLINA POSTALE

Mit. : Eugenio Rignano
Milano – Via Paleocapa

Herrn Prof. Dr. M. Smoluchowski
Golebia 13
Krakau

106

POLSKIE
TOWARZYSTWO PRZYRODNIKÓW
IM. KOPERNIKA.

Lwów dnia 15. V. 1899

Wielmożny Panie!

Ponieważ w ostatniej chwili otrzymałem wiadomość od Prezesa o wstąpieniu W. Pana do Towarzystwa Przyrodników I. Kop. przeto tą drogą ośmielam się W. Panu donieść, że dnia 16. b.m. t.j. we wtorek odbędzie się posiedzenie naukowe Towarzystwa, na które mam zaszczyt uprzejmie W. Pana zaprosić.

Zostaję z należytem poważaniem.

Sekretarz:

Dr Eugen Romer

Posiedzenie odbędzie się w Instyt. Chem. Ul. Długosza o godz. 6 tej wiecz.

/.

Porządek dzienny:

1. Dr. J. Siemiradzki przedstawia swą Monografię amonitów z rodzaju Perisphinctes.
2. Dr. Stella-Sawicki: Objawy inteligencyi u roślin.
3. Drobne Komunikacye.

POST CARD

UNION POSTALE UNIVERSELLE

Published by C. Piens, Kowloon — Hongkong.

FOR CORRESPONDENCE.

Victoria, Hongkong
23. X. 1910

Stała ilustracja meteorol.
w krainie tyfonów – które dotąd
oraz [illegible] i z daleka
śle z pozdrowieniami
dla Szan. PP. Prof.
Romer

FOR ADDRESS

Austria v. Sibiria

WP. Prof. dr M. Smoluchowski
Lwów
Długosza 8

TREE UPROOTED BY TYPHOON NEAR CHINESE HOUSE

C. k. Uniwersytet we Lwowie
INSTYTUT GEOGRAFICZNY

Lwów, dnia 28. VI 1911

Wielce Szanowny Panie kolego!

Od tak dawna geszeftarski, że poprzednio zapomniałem o mej do WPana prośbie i interesie – po czym dziś notydzień musiałem być Jerzmanowa u Adwokata – i tu obawiam się że po [illegible] tej gotów jestem prosić całą WPana.
Tą tedy drogą przedkładam moje bole, proszę o informacyę i godny nacisk. Za tę łaskawą opiekę wdzięczność przyrzekam.
Podawałem do Ministerium przez fakultet
1) o nadzwyczajną dotacyę celem sprowadzenia map – których nie ma ani śladu, ani rysunków ani ściennych (tzn.) instrumentów topograficznych i uzupełnienie podręcznej bibliotheki 4000 Koron
2) podwyższenie dotacyi z 600 na 1200 K.
t.j. tyle co ~~[illegible]~~ Graz i Praga czeska, mniej niż niemiecka

3) ~~pan~~ stypendysta na wsie na 600 kor.
dopóki się nie wykorzysta siła nauczycielska.
Proszę najuprzejmiej o informację, jak to
rzecz stoi w budżecie – o ewentualne
propozycje dodaję do odznaczeń
Życzenia powodzenia i szczęśl. drogi.
a zobaczy z całym szacunkiem
uściski Rosi

Romek

Drogi Maryanie!

Najpewniej pisał do Ciebie już Patek, że widział i tam tam, że żadne komplikacye go już nie niepokoją, byle się tylko wydobyć. Przypominam tedy tylko, że w zdarzeniu, w którem Min. O. mógłby coś zrobić, prosił Czik. by go powiadomić listownie – a gdyby nie z pewnym skutkiem uwiadomić, to jakoś się odniesie do Albinowskiego.

[illegible]

Twój

[illegible]

13/X

Jaśn. Wielmożny Pan.

Prof. dr. M. Smoluchowski

Kraków

Uniwersytet

111

POCZTÓWKA.

Nakładem Związku Okręgowego T. S. L. we Lwowie. — Naśladownictwo zastrzeżone.

112

AKADEMIA UMIEJĘTNOŚCI
W KRAKOWIE.

9. VII. 901

N° 436.

Szanowny Panie,

Referenci bardzo chwalili pańską pracę i doradzają jej wydanie w druku ale muszę mieć rysunki do klisz. Niech pan łaskawie [illegible] wszystko mi je przysłać. Jest ważnem Akademii bo u nas zaczynają się ferje i za kilka dni Akad. rozpocznie ferje.

Łączę uszanowanie [illegible]

[illegible]

Lwów 8/II 1905.

JWielmożny Panie Profesorze!

Będąc uczniem Wnego Pana Profesora ośmielam się prosić o rady i wskazówki co do kierunku pracy fizycznej. Jestem obecnie na IV r. fil., pracowałem nad fizyką gorliwie, i złożyłem wszystkie kolokwia. Teraz mając dosyć czasu czytuję artykuły z: „Rozprawy Akad. Umiejęt.” „Wiedem. Ann” i „Philosophical Magazine”. Szczególniej interesują mię artykuły o promieniach katodowych, jonach, elektronach, falach elektrycznych i prądach zmiennych, i tu właśnie pro-

siłbym Wnego Pana Profesora o wskazówki, coby mi polecił, chodzi mi bowiem o poznanie i zebranie materyału, z którego w odpowiednim czasie mógłbym otrzymać pracę kandydacką.

Kreślę się z głębokim szacunkiem

Rozwadowski
st. fil.

Adres: Teofil Rozwadowski
st. fil.
Lwów.
(Uniwersytet).

Mardi soir. 114

Cher Monsieur

En attendant les billets que je vous ai promis pour une séance de la Chambre des Députés - et que je me ferai un plaisir de vous apporter un de ces soirs en venant présenter mes respects à vos Parents - Vous trouverez ci-inclus deux billets d'entrée pour le Palais de Glace - aux Champs Elysées.

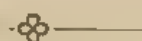
Ces billets d'invitation sont valables jusqu'au Samedi 29 février - dans l'après-midi - C'est une curiosité - il faut y aller vers 5 heures,

Car c'est à ce moment qu'il y a – généralement un grand nombre de patineurs et patineuses. – On patine sur vraie glace – et le promenoir des spectateurs est chauffé – on n'est pas obligé de prendre des consommations – ni de laisser rien au vestiaire – On se promène avec sa canne et le chapeau sur la tête.

— Je vous serre cordialement la main

F. Rozycki

Physikalisch-chemisches Centralblatt

Physico-chemical Review Revue physico-chimique

Redaction: Dr. M. Rudolphi-Darmstadt, Technische Hochschule 26/XII, 1903.

115

Sehr geehrter Herr Professor!

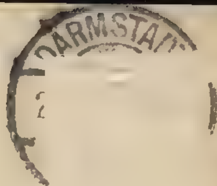
Für die freundl. Übersendung des Separatabzuges danke ich verbindlichst. Für ein etwa 1–1½ Seiten umfassendes Autoreferat in französischer oder deutscher Sprache würde ich Ihnen sehr dankbar sein. Anbei eine Drucksache.

In vorzüglicher Hochachtung

Dr. Rudolphi.

Postkarte

Mr le Dr. M. Smoluchowski,

Professeur à l'Université

in Lemberg

Wohnung (Straße u. Hausnummer) Université

116

9/X 99.

Szanowny Kolego!

Kolega Witkowski mówił mi, że namawiał Pana do uczestniczenia w pracach zjazdu. (21–24 Lipca 1900) Ponieważ Komitet zlecił mi zorganizowanie sekcyi matematyczno fizycznej, więc, jeżeli Pan zamierza brać czynny udział w pracach zjazdu to proszę mię łaskawie o tem jak najprędzej uwiadomić i przesłać tytuł odczytu.

Pożądanem jest aby referaty o własnych drobnych specyalnych pracach pozostawić początkującym, a obierać dla odczytów ogólniejsze tematy n. p. referaty o stanie wiedzy w pew=

nym dziale fizyki i t. p.
ogólniejsze tematy.
Takie odczyty mogą być trochę
dłuższe (około 3 kwadransów) —
Streszczenia odczytów do protokó-
łów należy nadsyłać je co najpóź=
niej na 2 miesiące przed zjaz
dem, ale dotychczas proszę jak najprę
dzej. Zresztą dogodniej jest wcześ
nie obrać temat, bo są większe szan
se że nikt nie uprzedzi
Adres mój <u>Biskupia 8</u> w <u>Kra</u>
<u>kowie</u>
Przepraszam że nie mając przyjem
ności znać Go osobiście pozwoliłem
sobie pisać Doń, ale uczyniłem
to dla dobra zjazdu. Mam na
dzieję, że ten wzgląd wytłóma

czy mię w oczach Szanownego Kolegi

Pozostaję z najszczerszym szacunkiem

Sługa

M Rudzki

118

28/V 1900

Szanowny Kolego!

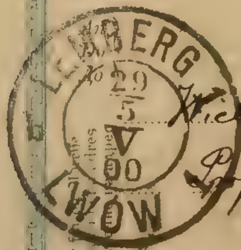
Uprzejmie upraszam o nadesłanie mi w jak najkrótszym czasie krótkiego streszczenia odczytu Szanownego Kolegi przeznaczonego na Zjazd przyrodników, bo musimy już teraz przygotowywać materyały do dziennika Zjazdu. Pozostaję z najgłębszym szacunkiem

Sługa M. P. Rudzki

Kraków
Biskupia 8

Correſpondenz-Karte.
Karta korespondencyjna.
Карта кореспонденційна.

Wielmożny Pan

Profesor Dr. Smoluchowski
Profesor Uniwersytetu

in / we / в Lwowie

Zakład fizyczny ul. Długosza 8

(Deutsch-Poln.-Ruth.)

Szanowny Kolego Dr!

Przypominam Szanownemu Koledze że potrzeba nam krótkiego streszczenia odczytu Szanownego Kolegi do Dziennika Zjazdu. Proszę o jaknajrychlejsze nadesłanie krótkiego streszczenia.

Pozostaję z najgłębszym szacunkiem

Sługa M Rudzki

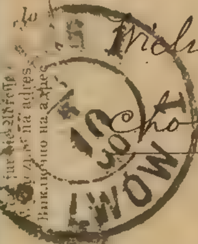
Kraków
Biskupia 8

23/VI 1900

Correspondenz-Karte.
Karta korespondencyjna.
Карта кореспонденційна.

An) Do) До) Wielmożny Pan Profesor Dr. Smoluchowski profesor Uniwersytetu

in) we) в) Lwowie

Uniwersytet Zakład fizyczny

(Deutsch-Poln.-Ruth.)

120

1 Lipca

Szanowny Panie Kolego!

Zdawało się nam odpowiedniem (nam t.j. członkom Komitetu) aby na referaty o specyalnych pracach poświęcać nie więcej jak po 20 minut, ale na referaty ogólniejszej treści jak referat Szanownego Kolegi przeznaczamy podwójny czas t.j. 40 minut albo raczej godzinę wykładową, taką jaka pozostaje po odjęciu akademickiego kwadransa.

Wyjeżdżam za parę dni na tydzień, gdyby Szanowny Kolega jeszcze co potrzebował proszę się zwrócić do Dr. Kleckiego

Pozostaję z najgł. szacunkiem

Sługa

M. Rudzki

Correspondenz-Karte.
Karta korespondencyjna.
Карта кореспонденційна.

An
Do
До

Wielmożny Pan Dr. Smoluchowski
Profesor Uniwersytetu

in
we Lwowie
в

Zakładzie fizycznym Uniwersyteckim
ul. Długosza

(Deutsch-Poln.-Ruth.)

121

Kopernika 25
Obserwatoryum

17 Czerwca 1903 r.

Szanowny Kolego!

Czy Szanowny Kolega nie może mi przysłać odbitkę swojej rozprawy „Recherches sur une loi de Clausius au point de vue d'une théorie générale de la radiation" J. de Phys. 1896 r." nasza bibljoteka tutejsza posiada Journ. de Physique tylko od 1898 r.

Przesyłam Szanownemu Koledze wyrazy czci i przyjaźni

Sługa
M. P. Rudzki

Szanowny Kolego!

Jeżeli będę mógł, to postaram się przywieźć jaki referat na Zjazd, ale nie liczcie na mnie napewno, bo zbywa mi na czasie na przygotowanie referatu. Obserwatoryum zabiera mi dużo czasu a więcej jeszcze pewna wyprawa, którą mam na warsztacie a z którą muszę się spieszyć.

Przepraszam, że występuję z nieproszoną radą, ale może ta rada przyda się Kolegom jako gospodarzom sekcyi matematyczno-fizycznej. Jeżeli Kolega Wasz Rajewski zechce wystąpić z jakim referatem, to wprzódy dokładnie zbadajcie ten referat.
Prof. Rajewski temu półtora roku przedstawiał

jakąś rozprawę do Akademii, przeszła bo nikt jej dokładnie nie przejrzał, ale potem się okazało, że zawiera liczne błędy. — Wkrótce potem przedstawił drugą, tym razem referenci byli ostrożniejsi, przeczytali dokładnie i przekonali się, że jest zgruntu fałszywa i rozprawę odrzucili. Teraz niedawno rozesłał prof. Rajewski trzecią rozprawę o zbieżności szeregów, odbitka z XIV tomu „Prac matem." (Warszawa)

Wedle jednozgodnego twierdzenia naszych matematyków rozprawa ta jest od A do Z fałszywa. Ja jej nie czytałem w całości, bo nie miałem na to czasu, ale dość spojrzeć na str. 299 na nierówności tam (na dole) wypisane, aby przekonać się, że prof. Rajewski strzela byki w rzeczach elementarnych. Kładę n. p. podstawić: $A_1 m_1 = 10 \quad B_1 n_1 = 2 \quad c = 3$ a wypadnie wedle prof. Rajewskiego, że:

$$8 < 3$$

Żona moja dziękuje pani Smoluchowskiej za pamięć i wzajemnie przesyła ukłony. Mamy nadzieję, że w niedługim czasie zobaczymy Państwa, bo na Wielkanoc pojedziemy na Wołyń, a po drodze zabawimy parę dni we Lwowie.

Jaki jest adres prywatny Kolegi: Supińskiego 8, nieprawdaż?

Ten list adresuję do gabinetu fizycznego.

Pozostaję z najgłębszym szacunkiem
i szczerą przyjaźnią

Sługa M. P. Rudzki

11/I 1904

C. K. OBSERWATORYUM
W KRAKOWIE.

23 Maja 1909

Szanowny i Łaskawy Panie Kolego!

Przeczytałem Jego rozprawę z wielkiem interesem: dotyczy ona samego jądra górotwórczej teoryi. O ile wiem nikt dotąd zadania w podobny sposób jak Szanowny Kolega nie ujął. Bajali wprawdzie nieraz geologowie o tem, że rozmiary fałdów muszą zależeć od własności fałdujących się warstw, że sztywniejsze pokłady nie poddają się fałdowaniu etc... ale żaden z nich matematyki i teoryi sprężystości nie umiał i po za ogólniki wyjść nie mógł.

Wykroczeń przeciwko doktrynom geofizycznym nie spostrzegłem. Radziłbym zmienić tylko dwa krótkie ustępy.

Na str. 2. twierdzenie, że warunki, w których Daubrée robił swoje doświadczenia, są zupełnie niepodobne do [illegible], jest może nieco za śmiałe. W przyrodzie zdarza się, że głębne warstwy są silnie a górne mało albo nic nie sfałdowane, jak gdyby górne warstwy tylko służyły za przycisk głębnym

Konfesorowie teoryi „charriage'u" Lugeon i Schardt właśnie w ostatnich czasach poczęli skłaniać się ku mniemaniu, że wogóle fałdy wytwarzają się w głębo- powierzchowne warstwy służą im tylko za przycisk. — Później sfałdowane warstwy wydostają się na powierzchnię podnosząc na sobie górne. Ta górna pokrywa jest przy podnoszeniu w górę wystawiona na rozmycie i łatwo niszczeją tak, że pozostają z niej zazwyczaj tylko szczątki.

Druga uwaga dotyczy końca: może dobrze byłoby w końcowem zdaniu na str. 12 zamiast: „wohl auch eine Entstehungsursache" powiedzieć „wohl auch eine der Entstehungsursachen", co nawet pozwoliłem sobie zaznaczyć ołówkiem.

Wyznaję szczerze, że ustępu na str. 11 zaczynającego się od słów: Haben wir es aber mit ~~a~~ von einander unabhängigen . . . . etc. . . . . dobrze nie rozumiem.

N.B. Mam nadzieję że Szanowny Kolega zechce przysłać mi swego czasu odbitkę, chciałbym napisać recenzyę jego rozprawy do znanego geograficznego czasopisma Petermann's Mittheilungen, których jestem współpracownikiem.

Pozostaję z najgłębszym szacunkiem

sługa

M. P. Rudzki

C. K. OBSERWATORYUM
W KRAKOWIE.

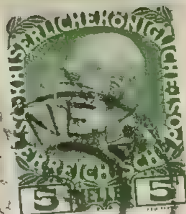
Szanowny i Łaskawy Panie
Kolego!

Bardzo dziękuję za przesłane broszury, osobliwie za „van der Waalsa teorye... ...". W tych dniach książka moja „Physik der Erde" wychodzi u Chr. Herm. Tauchnitza w Lipsku. Niestety nie mogę przesłać Koledze egzemplarza, bo otrzymam tylko 6 egzemplarzy, które muszę rozdać panom Kolegom Niemcom, którzy układ z Chr. Herm. Tauchnitzem zawarowali. Ale niech Pan Kolega zapisze ją dla biblioteki uniwersyteckiej — a przekona się Kolega, że jego badaniom poczesne miejsce poświęciłem.

19 List. 1910.

Pozostaję z głębokim szacunkiem

Sługa M. P. Rudzki

127

25

Wielmożny Panie Kolego!

Najmocniej dziękuję za Taschang i życzliwą wiadomość z Cambridge'u. Z głębokim szacunkiem

27/IX 1912 r.

Sługa

M. Rudzki

Wielmożny Pan
Dr. Maryan Smoluchowski
zw. Professor Uniwersytetu
Zakład fizyczny Uniwersytetu
we Lwowie
ul. Długosza

Nakł. J. Ryś, Zakopane.

ZAKOPANE. - Zakład Dra. Chramca. T. A.

128

Monachium 29/XI 1911
Theresienstrasse 19
Pension „Amalia"

Jaśnie Wielmożny Panie Profesorze.

List dopiero dziś otrzymałem i serdecznie zań dziękuję. Zaprawdę jestem w kłopocie co do treści listu, jaki mam wystosować do p. Hadamard, że byłbym szczerze obowiązany J.W. Panu Profesorowi, gdyby zechciał osobiście zająć się tą sprawą.

Ja już także dzięki łaskawej opiece JWPana Profesora otrzymałem stypendium i przebywam od paru dni w Monachium.

Właśnie przedwczoraj byłem na posiedzeniu w Uniwersytecie, gdzie prof. Sommerfeld zdawał sprawę z przebiegu Konferencji w Brukseli. Mówił bardzo interesujące rzeczy o quantum energii czyli jak oni nazywają Wirkungsquantum i o nie„

możliwości zbudowania takiego modelu mechanicznego promieniowania, by się nie sprzeciwiał doświadczeniu i kardynalnym prawom termodynamiki, że wszystkie usiłowania w tym kierunku po różnych drogach schodzą się w prawie promieniowania Rayleigh'a. Powstaje nowe hypoteza niewspółmiernego rozkładu energii Plancka a w końcu (~~Sommerfeld~~) sam przedstawił swoje zdanie, którym nam bardzo ciekawie uzasadnił teoryę relatywności. Tą ostatnią chciałbym się zająć, w tym celu byłem u prof. Sommerfelda, który mnie przyjął bardzo serdecznie, dał mi kilka swoich najnowszych prac, polecił inne dzieła i zaprosił na swe kolloquia i naukowe posiedzenia.

Jego sześciowymiarowe wektory są trochę trudne do przełknięcia ale tyle tam pola do pracy.

Przepraszam za zabranie czasu tem piśmidłem i chciałbym prosić o radę, czyby nie było wskazane, żebym rzeczy, które tu są aktualne, przeczytał

w do nas. Jabym także sprawozdania ośmielił się przesłać na ręce JWPana Profesora a pewne rzeczy, jakie JWP. Profesor uznałby za stosowne, można by wydrukować w jakiem czasopiśmie (Kosmos Wszechświat) Proszę o łaskawą odpowiedź i kreślę się

z głębokim szacunkiem wdzięczny uczeń

Rzczyski

Monachium 2 maja 1912 130

Jaśnie Wielmożny Panie Profesorze.

Przedewszystkiem serdecznie dziękuję za wyczerpujący list. Żałuję mocno, że nie było sposobności do przedyskutowania niektórych kwestyj a chciałbym się i pewnych niejasnych punktów wytłumaczyć.

Dziwi się P. Profesor że forma impulsu ⊓ ma być lepsza od formy π. Ja także nie wiem powiedzieć nie mogę ale wziąłem ten kształt jako także skrajny i byłem ciekaw co też z tego będzie. Myślę, ~~że~~ rzeczywisty kształt będzie czemś pośrednim a chciałem wprowadzić przeciwną fazę. bo jestem tego zdania, że nie wszystkie elektrony zostają zatrzymane, że niektóre odbijają się lub na kształt komet obiegają atomu [illegible], by się oddalić

a wówczas mogą się stać przyczyną jakiegoś zabarwienia o negatywnej amplitudzie. I zdawałoby się, że przypomina ją kształt podobny do jednej fali drgania wzniku pośredni między ugięciem światła zwykłego a pojedynczego impulsu. Tymczasem ugięcie w moim przypadku jest słabe od obu tamtych ewentualności i na to chciałem zwrócić uwagę. Gdyż w dotychczasowej polemice sprzeczano się czy obraz szczeliny ~~[illegible]~~ rozszerza się u dołu czy nie. Tymczasem z mego rozważania wynika, że nie ma racji szukać dowodów ugięcia w rozszerzeniu obrazu szczeliny, bo to jest znikająco drobne, tylko trzeba szukać maximów w ugięciu geometrycznie oświetlonej.

Lecz tu się sprawa znów zaciemnia. Miałem onegdaj w korrekcie pracy p. Sommerfelda, z której wynika, że nie znikająco mała grubość szczeliny, prze,

padającej promienie Röntgena powodują zupełne zamazanie maximów. Dr Koch w pomiarach fotometrycznych także się nie dopatrzył maximów. Potrzebaby zmienić sposób doświadczenia.

Prace Haga i Winda z Akad. Amsterdamskiej 1902 mam u siebie ale tam nie rozkładają impulsu w szereg Fourierowski. Ja już o tem myślałem ale nie wiem czy z powodu ograniczonego z obu stron impulsu nie lepiej byłoby zastosować całkę Fourierowską. Byłoby to najpodobniejsze rozwiązanie sprawy.

Co do mej pracy, to posłałem ją do Redakcji Prac mat.-fiz. i korzystając z łaskawego pozwolenia powołałem się na JWP. Profesora.

Jeszcze raz dziękuję za wszystko i kreślę się z prawdziwym szacunkiem

W. Rybczyński.

8/XII 1905.

Szanowny Panie -

Artykuł Pana, umieszczony w Muzeum, a zawierający ocenę książki Fischera „D. Naturwiss. Unter. in Engl." poruszył kwestyę, która mnie b. zajmuje. Książkę tę czytałam już przedtem i nasunęła mi ona szereg problematycznych pytań i byłabym Panu nieskończenie wdzięczna, gdyby zechciał mi Pan nie odmówić odpowiedzi. - Otóż

przy Royal College of Science ażebym

wiem, że istnieją w South Kensington praktyczne kursa, mające na celu wykwalifikowanie nauczycieli w metodzie „heurystycznej". - Otóż chciałabym wiedzieć, kiedy się kurs zaczyna i jak długo trwa (. nie chodzi mi o kurs wakacyjny bo wiem że ten trwa przez lipiec), jaki jest program tego kursu i warunki przyjęcia. Czy daje on jakieś świadectwo. Przepraszam bardzo, że Pana trudzę, ale nie mam innej drogi.

Żonie Pana zasyłam pozdrowienia

Marya Sadzewiczowa

Sapieżyńska 6a

Chyrów 21 lutego 1912.

Jaśnie Wielmożny
Panie Profesorze!

Zakończywszy wczoraj szczęśliwie egzamin nauczycielski, chciałem złożyć osobiście J. W. Panu Profesorowi moje uszanowanie i nie zastawszy go na Uniwersytecie wybrałem się do Jego mieszkania. Wiem, żem się wybrał w nieodpowiednim czasie, ale znając uprzejmość J. W. P. Profesora przypuszczam, że to tylko skutkiem wielu

rozumienia, iż mnie do Niego
nie dopuszczono. Nie mogąc
z powodu wyjazdu ze Lwowa
próbować drugi raz złożenia osobistej
chociaż spieszę tą drogą, skromnej-
niej złożyć J. W. P. Profesoro-
wi serdeczną podziękę za pomoc,
jakiej mi udzielał w przedegza-
minacyjnych pracach i łączę wy-
razy najgłębszego szacunku i po-
ważania.

Ks. Klawiecki

135

Hochgeehrter Herr Dekan!

Ich beeile mich Ihnen mitzuteilen daß ich mit der vorgeschlagenen Änderung der Vorlesungsstunde vollkommen einverstanden bin.

Mit höflicher Empfehlung

ergebenst

J Schatz

Lemberg
11/2 1907.

Hochverehrter Herr Kollege!

Besten Dank für Ihren freundlichen Glückwunsch zu meiner Ernennung, die ich ausschließlich unserer Fakultät danke. Leider bin ich mit meinen polnischen Sprachkenntnissen immer noch stark im Rückstand und ich werde es so bald nicht nachholen können; am guten Willen fehlt es nicht und so muß ich auch fürderhin auf das

freundliche Entgegenkommen und die Nachsicht der Herren Kollegen rechnen.

Hochachtungsvollst und ergebenst

J. Schatz

Lemberg
25. X. 11.

138

Hochgeehrter Herr Kollege!

Nehmen Sie meinen verbindlichsten Dank entgegen für Ihre freundlichen Glückwünsche. Ich bin nun freilich nach Wunsch untergekommen, werde aber stets des freundlichen Verhaltens der Lemberger Kollegen gegen mich eingedenk sein.

Mit den besten Grüßen

Ihr ergebener

J. Schatz

Innsbruck

12.10.12.

W. 8.2.03

139

Sehr geehrter Herr Professor!

Da mit dem Drucke der „Fortschritte der Physik" am 1. März begonnen werden soll, so erlaube ich mir, Sie bis zu diesem Zeitpunkt um Übersendung von Referaten über alle diejenigen Arbeiten zu bitten, welche i. J. 1902 in polnischer und nicht gleichzeitig in deutscher, englischer, französischer oder italienischer Sprache veröffentlicht sind.

Mit verbindlichem Danke im Voraus

Ihr hochachtungsvoll ergebener

Karl Scheel

Postkarte

Weltpostverein

Carte postale

Union postale universelle

Prof. Dr. v. Smoluchowski

Lemberg

Universität

140

W. 16.3.03

Sehr geehrter Herr Professor!

Mit verbindlichstem Danke für Ihre Zuschrift vom 13. d. M. teile ich Ihnen ergebenst mit, dass ich der Übersendung der Referate für die „Fortschritte" noch jetzt ganz entgegensehe. Der Satz hat bereits begonnen, u. so habe ich noch die Möglichkeit Manuskripte einzuschalten.

Hochachtungsvoll u. ergebenst

Karl Lebel

Postkarte

An

Herrn Professor Dr. M. von Smoluchowski

in Lemberg

Wohnung (Universität) Długosza 8
(Straße und Hausnummer)

W. 12. 2. 05

141

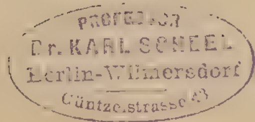
Sehr geehrter Herr Professor!

Wollen Sie die Güte haben mir Ihre für den Jahrgang 1904 der „Fortschritte der Physik" bestimmten Referate bald, hin-längst bis zum 1. März d. J. einzusenden.

Mit verbindlichem Danke im Voraus

Ihr sehr ergebener

Scheel.

Postkarte

An Herrn Professor Dr. v. Smoluchowski

in Lemberg (Galizien, Österreich)

Wohnung Universität.
(Straße und Hausnummer)

11 FEB 190. 142

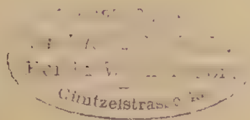
Sehr geehrter Herr Professor!

Die Einlieferung Ihrer Referate für die Fortschritte der Physik über Arbeiten im Jahre 1905 in polnischer Sprache (soweit solche nicht auch in deutscher, englischer, französischer oder italienischer Sprache veröffentlicht sind) erbitte ich bis zum 1. März d. J.

In größter Hochachtung Ihr ergebener

[illegible] Scheel

2/2 06.

Postkarte

An

Herrn

Professor Dr. von Smoluchowski

in Lemberg (Galizien, Österreich)

Wohnung ..
(Straße und Hausnummer)

Universität

143

Deutsche Physikalische Gesellschaft

Berlin-Wilmersdorf
~~Berlin N.W. 7~~, den 21. Juli 1912.
~~Reichstagsufer 7-8~~
Güntzelstr. 43

Hochgeehrter Herr Professor!

Wie alljährlich gedenke ich auch in diesem Jahre die Vorträge der physikalischen Sektion auf der Naturforscherversammlung in den „Verhandlungen der Deutschen Physikalischen Gesellschaft" zum Abdruck zu bringen. Ich bitte Sie darum, mir das Manuskript Ihres Vortrages, welches tunlichst 8 Druckseiten nicht überschreiten möge, möglichst bald, spätestens aber während der Tagung in Münster freundlichst zur Verfügung zu stellen.

Zugleich erlaube ich mir Ihnen mitzuteilen, daß ich es übernommen habe, in der „Naturwissenschaftlichen Rundschau" zusammenfassend über die physikalischen Sitzungen zu referieren. Auch hierfür wären mir, um Irrtümer auszuschließen, Unterlagen in Form eines <u>kurzen</u> Manuskriptes ohne Figuren erwünscht.

Mit verbindlichem Danke im Voraus und bester Empfehlung

Ihr sehr ergebener

Scheel

1414

Deutsche Physikalische Gesellschaft

Redaktion
der
Fortschritte der Physik
und der
Verhandlungen
der Deutschen Physikalischen Gesellschaft

Prof. Dr. Karl Scheel

Berlin-Dahlem, den 10. März 1914

Postadresse: Berlin-Lichterfelde 3
Werderstraße 28

Hochverehrter Herr Kollege!

Mit verbindlichem Danke für Ihren Brief vom 8. d. M. teile ich Ihnen ergebenst mit, daß ich Sie am 20. d. M. als Mitglied der Deutschen Physikalischen Gesellschaft vorschlagen werde; Ihre Aufnahme erfolgt dann – wegen der Osterferien – satzungsgemäß erst am 24. April, woran Sie aber hoffentlich keinen Anstoß nehmen. Irgend welche Formalitäten haben Sie nicht zu erfüllen.

Vielen Dank für Ihre Sonderabzüge. – Mit gleicher Post sende ich Ihnen einen Prospekt der „Sammlung Vieweg". Ich würde es mit besonderer Freude begrüßen, wenn Sie sich zu einem Beitrag für die Sammlung entschließen möchten. Bezüglich der Bedingungen bin ich stets gerne zur Auskunft bereit.

In vorzüglicher Hochachtung und mit besten Grüßen

Ihr sehr ergebener Scheel.

145

Postkarte

Herrn Professor M.
v. Smoluchowski
Lemberg
Dlugosza 8
Galizien

Münster i W. Physikal. Inst.
Hochgeehrter Herr Professor!
Hiermit spreche ich
Ihnen auch im Namen
meiner Collegen unseren
herzlichen Dank aus für
die Bereitwilligkeit einen
Vortrag zu übernehmen.
Mir scheint das erste
Thema besser zu sein

weil es allgemeineres Interesse hat. Wenn ich das Thema bis zum 15 Mai bekomme ist es früh genug.

Mit dem Ausdruck grösster Hochachtung

ergebenst

Erhard Schmidt

Münster i/W 144
9 Mai

Sehr geehrter Herr Kollege!

Besten Dank für Ihren freundlichen Brief. Auch ich halte den ersten Titel für den besten & werde daher diesen drucken lassen. Sehr wahrscheinlich wird Ihr Vortrag am Mittwoch Vormittag zwischen 11–12 stattfinden. Zuerst käme Hilbert, darauf Nernst, der nur kurz sprechen will & last but not least Sie

Mit ergebenem Gruss

Gerhard Schmidt

Postkarte

Herrn Professor Dr.

von Smoluchowski

Lemberg

Dlugosza 8.

84. Versammlung Deutscher Naturforscher und Ärzte in Münster i. W.

15.—21. September 1912.

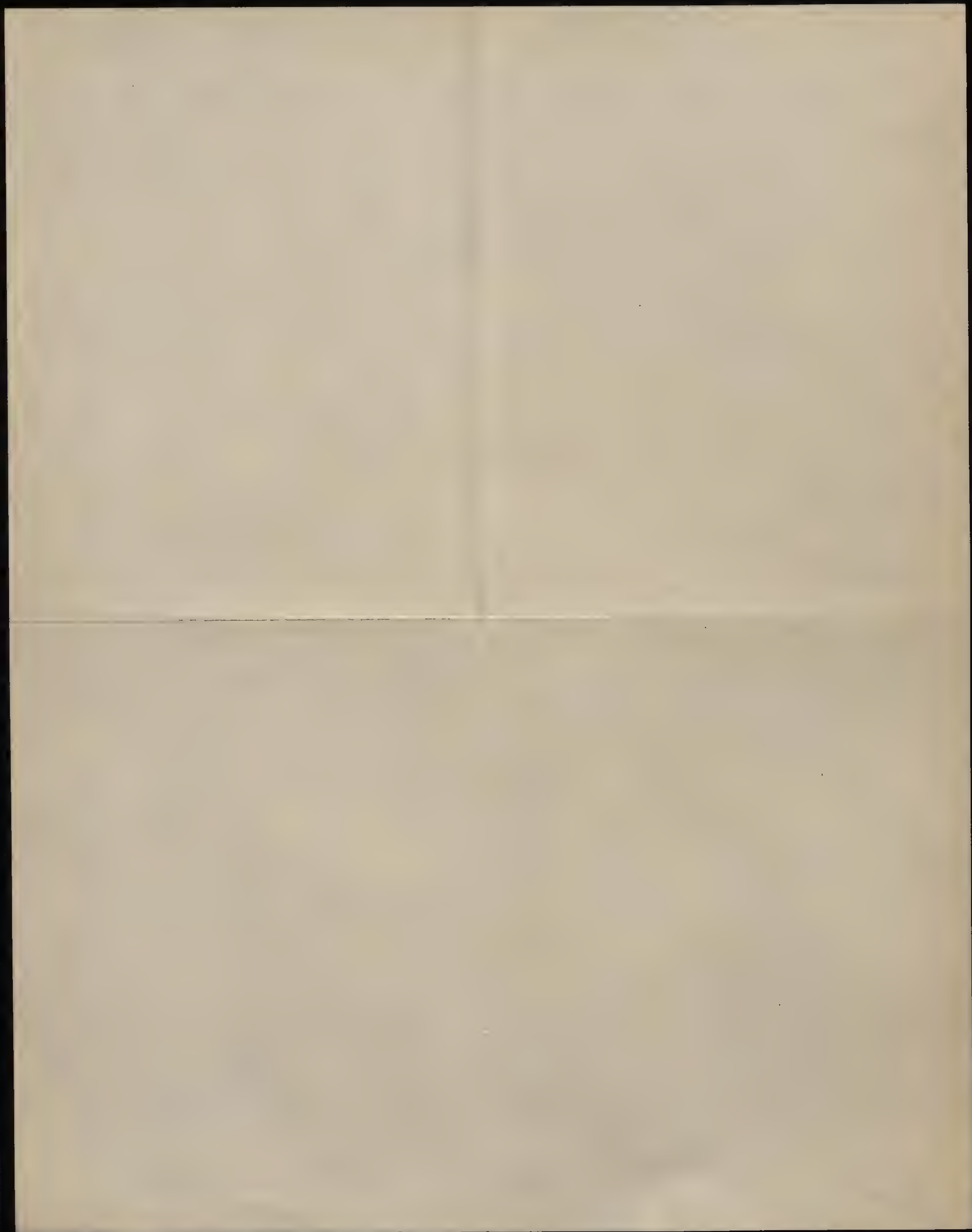
Münster i. W., den 13 April 1912

Sehr geehrter Herr Professor!

Wie Sie vielleicht schon erfahren haben, findet die diesjährige Versammlung Deutscher Naturforscher in Münster 15-21 Sept. statt. Es ist nun eine gemeinsame Sitzung der Mathematiker und Physiker geplant. Den ersten Vortrag hat Prof Hilbert (Göttingen) über die Grundlagen der Kinetischen Gastheorie und den zweiten Herr Geheimrat Nernst (Berlin) über den Energiegehalt der Gase übernommen. Im Auftrag der Deutschen Physikal. Gesellschaft erlaube ich mir Sie zu bitten, ob Sie nicht auch noch einen Vortrag halten wollen. Da Sie sich so eingehend mit der Kinetischen Gastheorie beschäftigt haben, so würde ein Thema aus Ihrem Arbeitsgebiet sich sehr gut an die Vorhergehenden anschliessen. Es sind nur 3 Vorträge für den Vormittag geplant, so dass Sie beinahe unbegrenzte Redezeit haben würden.

Durch eine baldige, womöglich zusagende Antwort würden Sie mich zu grossem Dank verpflichten. Ich bitte mir ungefähr die Redezeit anzugeben, da falls sehr viel Zeit übrig bliebe, wir eventuell noch einen vierten Herrn auffordern würden.

Hochachtungsvoll
ergebenst
Prof Dr. Gerhard Schmidt
Physikal. Institut

84. Versammlung Deutscher Naturforscher und Ärzte
in Münster i. W., 15. bis 21. September 1912.

Münster i. W., im März 1912.

Sehr geehrter Herr!

Die unterzeichneten Geschäftsführer und Einführenden geben sich die Ehre, Sie zu der vom 15. bis zum 21. September d. J. in **Münster i. W.** stattfindenden

84. Versammlung Deutscher Naturforscher und Ärzte

ergebenst einzuladen.

Für die Versammlung ist folgendes Programm in Aussicht genommen:

Sonntag den 15. September: Begrüßungsabend.

Montag den 16. September vormittags: Erste allgem. Versammlung. Begrüßungsansprachen. Vorträge von

Czerny-Heidelberg: Die nichtoperative Behandlung der Geschwülste.

Becher-Münster: Leben und Seele.

Nachmittags: Abteilungssitzungen.

Abends: Bierabend, dargeboten von der Stadt Münster i. W.

Dienstag den 17. September: Abteilungssitzungen.

Nachmittags: Ausflüge

1. nach dem **Fürstlichen Bade Bentheim** auf Einladung Seiner Durchlaucht des Fürsten zu Bentheim und Steinfurt.
   Besichtigung des Bades und seiner Einrichtungen, sowie des Fürstlichen Schlosses, Tee mit Imbiß, dargeboten von der Fürstlichen Badeverwaltung;
2. nach **Essen** zur Besichtigung der Gußstahlfabrik von Friedr. Krupp. Führung durch die Fabrik und die Arbeiterkolonien, Imbiß, dargeboten von der Firma Friedr. Krupp, bei gutem Wetter im Bootshaus an der Ruhr, bei schlechtem Wetter im Essener Hof;
3. nach **Henrichenburg** zur Besichtigung des Schiffshebewerks; ev. Besichtigung einer Kohlenzeche.

Mittwoch den 18. September vormittags: Naturwissenschaftliche Hauptgruppe: Abteilungssitzungen.
Medizinische Hauptgruppe: Gesamtsitzung. (Thema noch unbestimmt.)

Nachmittags: Naturwissenschaftliche Hauptgruppe: Gesamtsitzung. Vorträge von

v. Wettstein-Wien
Czerny-Straßburg
v. Hannstein-Berlin
Kerp-Berlin
} Die Wissenschaft vom Leben in ihrer Bedeutung für die Kultur der Gegenwart.

Medizinische Hauptgruppe: Abteilungssitzungen.

Abends: Festmahl.

Donnerstag den 19. September vormittags: Geschäftssitzung der Gesellschaft. Gemeinsame Sitzung beider Hauptgruppen. Vorträge von

Correns-Münster: }
Goldschmidt-München: } Vererbung und Bestimmung des Geschlechts.

Straub-Freiburg: Über die Bedeutung der Zellmembran für die Wirkung chemischer Substanzen.

Nachmittags: Abteilungssitzungen. Ausflüge

1. nach **Zeche Radbod,** Bergwerksgesellschaft Trier, zur Besichtigung der Fabrikanlagen und der Arbeiterkolonien;
2. nach **Georgsmarienhütte** zur Besichtigung der Fabrikanlagen. Zwangloses Zusammensein im Kasinogarten.

Freitag den 20. September vormittags: Zweite allgemeine Versammlung. Vorträge von

Nernst-Berlin: Zur neueren Entwicklung der Thermodynamik.

Sarasin-Basel: Über den gegenwärtigen Stand des Weltnaturschutzes.

Küttner-Breslau: Moderne Kriegschirurgie.

Nachmittags: Ausflüge:

1. nach **Essen** (zweiter Ausflug, wie am Dienstag);
2. nach **Hagen** zur Besichtigung der Akkumulatorenfabrik und des Museums.

Samstag den 21. September: Tagesausflüge

1. nach **Bad Oeynhausen** auf Einladung der Königlichen Badeverwaltung. Besichtigung des Bades und seiner Einrichtungen, Festessen, dargeboten von der Königlichen Badeverwaltung, Konzert und Illumination.
2. nach **Detmold** und dem Hermannsdenkmal.

Teilnehmer an der Versammlung kann jeder werden, der sich für Naturwissenschaften oder Medizin interessiert. Für die Teilnehmerkarte sind 20 M. zu entrichten, wovon aber für die Mitglieder der Gesellschaft der Jahresbeitrag in Abzug gebracht wird. Außerdem werden Damenkarten zum Preise von 6 M. ausgegeben. Die Damen der Teilnehmer können gegen Vorzeigung ihrer Karte an den allgemeinen Versammlungen, an allen Festlichkeiten und an den Ausflügen teilnehmen. Während der Abteilungssitzungen wird ein Damenausschuß für die Unterhaltung der Damen der Teilnehmer Sorge tragen. Es sind in Aussicht genommen: ein Tee, dargeboten von den Damen des Damenausschusses, Führungen und Besichtigungen in Münster, kunsthistorische und andere Vorträge, Ausflug nach Soest.

Wir bitten Sie, falls Sie die Absicht haben, an der Versammlung teilzunehmen, dies der Geschäftsführung unter Angabe der Abteilung, der Sie beitreten werden, auf der anliegenden Karte baldigst bekannt zu geben (unverbindlich). In diesem Falle wird Ihnen im Juni das ausführliche Programm zugesandt werden.

Da dieses schon eine vollständige Zusammenstellung der Verhandlungsgegenstände enthalten soll, bitten wir Vorträge und Demonstrationen bis zum **15. Mai** bei einem der mitunterzeichneten Einführenden der betreffenden Abteilung anmelden zu wollen.

Besonders willkommen sind Vorträge über solche Gegenstände, die sich zur Verhandlung in gemeinsamen Sitzungen mehrerer verwandter Abteilungen eignen.

Gleichzeitig mit der Versammlung soll eine Ausstellung naturwissenschaftlicher und medizinisch-chirurgischer Gegenstände, sowie chemisch-pharmazeutischer Präparate und naturwissenschaftlicher Lehrmittel stattfinden. Anmeldungen dazu nimmt Herr Professor Dr. **Kassner,** Münster i. W., Nordstraße 39 entgegen.

Um weiteste Verbreitung dieser Einladung in Interessentenkreisen wird ergebenst gebeten. Weitere Karten zur Anmeldung stehen jederzeit zur Verfügung.

Die Geschäftsführer:

Professor Dr. **R. Rosemann**
Münster i. W., Raesfeldstraße 26.

Professor Dr. **K. Busz**
Münster i. W., Heerdestraße 16.

Die Einführenden:

Für die Abteilung:

1. Mathematik:
Geh. Reg.-Rat Professor Dr. **Killing,** Gartenstraße 6.
Professor Dr. **von Lilienthal,** Rudolfstraße 16.

2. Astronomie und Geodäsie:
Professor Dr. **Plassmann,** Nordstraße 47.

3. Physik:
Professor Dr. **G. Schmidt,** Goebenstraße 7.

4. Angewandte Mathematik und Physik, einschl. Instrumentenkunde, Ingenieurwesen und Elektrotechnik:
Reg.- und Gewerbeschulrat **Brettschneider,** Südstraße 110.
Stadtbaurat **Tormin,** Albersloherweg 31.

5. Chemie und Elektrochemie:
Geh. Reg.-Rat Professor Dr. **Salkowski,** Johannisstraße 7, Chemisches Institut.

6. Angewandte Chemie und Nahrungsmitteluntersuchung:
Geh. Reg.-Rat Professor Dr. **König,** Südstraße 70.
Dr. **Kopp,** Südstr. 27.

7. Agrikulturchemie und landw. Versuchswesen:
Professor Dr. **Bömer,** Südstr. 74.
Dr. **Spieckermann,** Plöniesstr. 5.

8. Pharmazie und Pharmakognosie:
Professor Dr. **Kassner,** Nordstraße 39.
Apothekenbesitzer **Nettesheim,** Rothenburg 50.

9. Geophysik, Meteorologie und Erdmagnetismus:
Dr. **Mintrop,** Leiter der Erdbeben-, erdmagnetischen und Wetterwarte in Bochum.

10. Geographie, Hydrographie und Kartographie:
Professor Dr. **Meinardus,** Heerdestraße 28.

11. Mineralogie, Geologie und Paläontologie:
Professor Dr. **Busz,** Heerdestraße 16.

12. Botanik:
Professor Dr. **Correns,** Gertrudenstraße 33.

13. Zoologie und Entomologie:
Professor Dr. **Stempell,** Gertrudenstraße 31.

14. Anthropologie, Ethnologie und Prähistorie:
Dr. **Reeker,** Kampstraße 11.

15. Mathem. und naturwissenschaftlicher Unterricht:
Professor Dr. **Hovestadt,** Hochstraße 7.
Professor Dr. **Püning,** Kr. Timpen 51.

16. Geschichte der Naturwissenschaft und der Medizin:
Provinzialschulrat Professor Dr. **Schickhelm,** Gereonstraße.

17. Anatomie, Histologie und Embryologie:
Professor Dr. **Ballowitz,** Neubrückenstraße 21.

18. Physiologie, Physiolog. Chemie u. Pharmakologie:
Professor Dr. **Rosemann,** Raesfeldstraße 26.

Für die Abteilung:

19. Allg. Pathologie und patholog. Anatomie:
Geh. Med.-Rat Prof. Dr. **Lubarsch,** Düsseldorf.
Prof. Dr. **Schridde,** Dortmund.

20. Innere Medizin, Balneologie und Hydrotherapie:
Professor Dr. **Arneth,** Piusallee 13.
Dr. **Birrenbach,** Clemensstraße 40.

21. Chirurgie:
Dr. **Westhoff,** Bahnhofstraße 10.
Dr. **Becher,** Hüfferstraße 30.
Stabsarzt Professor Dr. **Rammstedt,** Am Kreuztor 8.
Geh. San.-Rat Dr. **Schölling,** Clemensstraße 41.

22. Geburtshülfe und Gynaekologie:
Dr. **Gördes,** Engelstraße 8.
Dr. **Greve,** Verspoel 10.
Dr. **Weingarten,** Klosterstraße 91.

23. Kinderheilkunde:
San.-Rat Dr. **Roberg,** Warendorferstraße 13.
Dr. **Schulte,** Bahnhofstraße 8.

24. Psychiatrie und Neurologie:
Geh. Med.-Rat Dr. **Gerlach,** Heerdestraße 13.
Direktor Dr. **Kleffner,** Provinzialheilanstalt.
Dr. **Többen,** Ludgeristraße 72.

25. Augenheilkunde:
San.-Rat Dr. **Plange,** Friedrichstraße 2.
Dr. **Davids,** Salzstraße 52.
Dr. **Recken,** Brockhoffstrasse 9.
Dr. **Wieschebrink,** ~~Fürstenbergstraße 12.~~

26. Hals- und Nasenheilkunde:
Dr. **Bockemöhle,** Achtermannstraße 8.
Dr. **Kuhlmann,** Bahnhofstraße 6.

27. Ohrenheilkunde:
Dr. **Buss,** Herwarthstraße 5.

28. Dermatologie und Syphilidologie:
Dr. **Doyé,** Achtermannstraße 11.
Dr. **Tecklenborg,** Ludgeristraße 112.

29. Zahnheilkunde:
Dozent Zahnarzt **Apffelstaedt,** Ludgeristraße 77/78.

30. Militärsanitätswesen:
Generalarzt Dr. **Brandt,** Martinistraße 3a.
Generaloberarzt Dr. **Hoenow,** Melchersstraße 5.

31. Gerichtliche Medizin und soziale Medizin:
Reg.- und Geh. Med.-Rat Dr. **Krummacher,** Langenstraße 14.
Geh. Med.-Rat Dr. **Brümmer,** Schützenstr. 12.
Med.-Rat Dr. **Schlautmann,** Ludgeriplatz 2.

32. Hygiene, Tropenhygiene und Bakteriologie:
Stabsarzt Dr. **Noetel,** Kinderhauserstraße 5.
Kreisarzt Dr. **Besserer,** Brockhoffstraße 12.
Stadtarzt Dr. **Kreke,** Wolbeckerstraße 5.

33. Veterinärmedizin: Ober-Korpsstabsveterinär **Feldtmann,** Raesfeldstraße 13.
Schlachthofdirektor **Ullrich,** Schlachthausstrasse 1.

LOUIS ESPAGNE, MÜNSTER W.

Nachtrag.

Am **Montag,** den **16. September** wird noch sprechen:

Graf Arco-Berlin:

Über drahtlose Telegraphie.

(Mit Demonstrationen.)

84. Versammlung Deutscher Naturforscher und Ärzte in Münster i. W. 1912

Herrn Professor Dr.

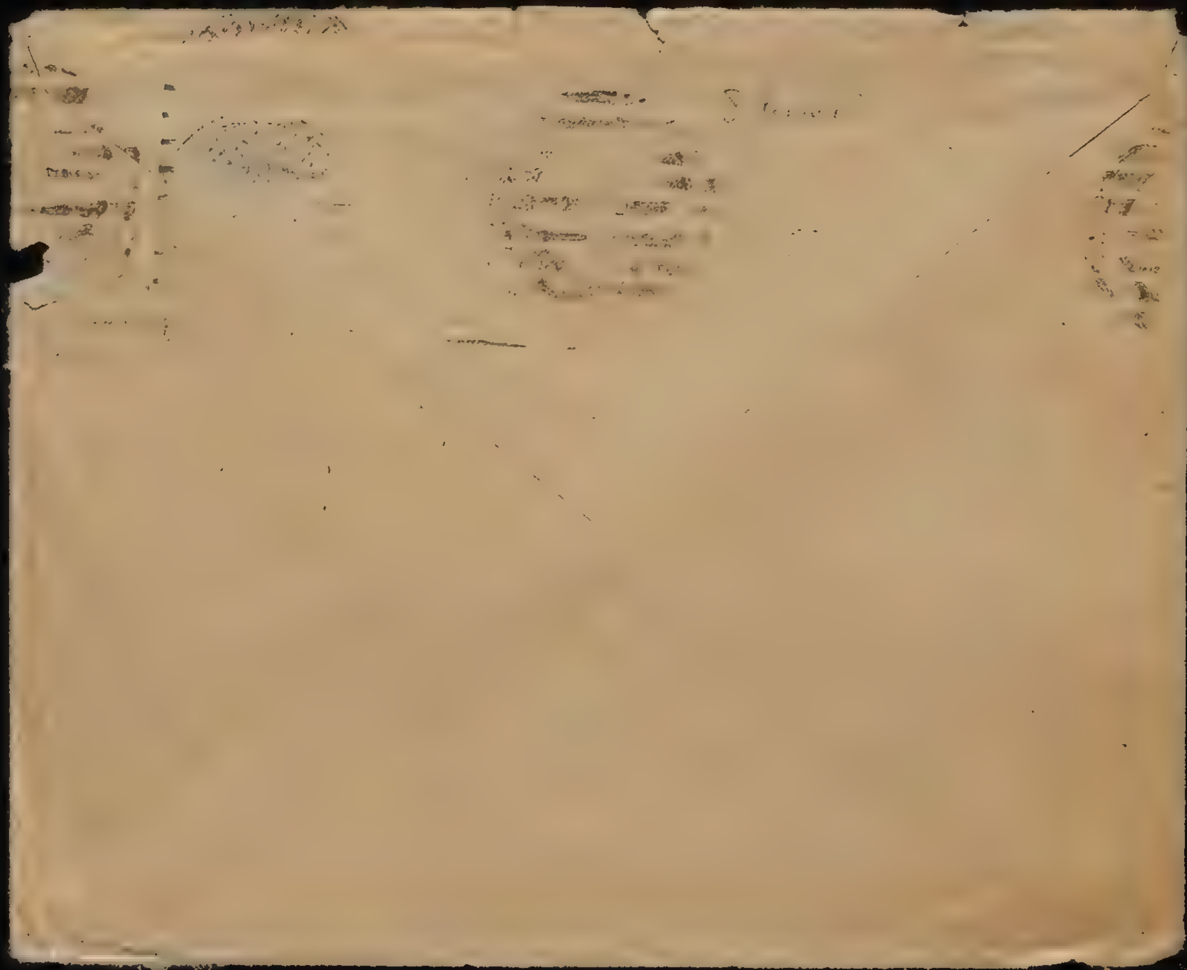
M. von Smoluchowski

Lwów

~~Krakau~~

Österreich

Universität

152

84. Versammlung Deutscher Naturforscher und Ärzte.

Münster, den 24 Juli 1912

Herrn Professor Dr. M. von Smoluchowski
Lemberg

Die uns gesandten Mk. 26.— haben wir auftraggemäß wie folgt verwendet:

für eine Teilnehmerkarte ~~mit~~ ~~ohne~~ Festmahl	Mk.	20
für Damenkarten mit/ohne Festmahl	Mk.	—
für den Bezug der Verhandlungen	Mk.	6
	Mk.	26

und gestatten uns Ihnen einliegend diese Karten, Teilnehmerkarte No. 68 und Damenkarten No. — zur gefl. Bedienung zu überreichen.

Hochachtungsvoll!

Westfälischer Bankverein Münster
Filiale der Essener Credit-Anstalt Act.-Ges.

Sehr geehrter Herr Kollege
Besten Dank für Ihre freundlichen Wünsche, die wir auf das herzlichste erwidern. Wir denken noch gerne an die mit Ihnen hier verlebte Zeit zurück & ich hoffe dass uns die Zukunft ein Wiedersehen bringt. Ob ich nach Wien fahre, ist aber ungewiss. Mit herzlichen Grüssen Ihr ergebener
Gerhard Schmidt u.
Vera Schmidt

FE No. Phot. ges. gesch. 1912

154

Herrn Professor
von Smoluchowski
Lemberg
Universität

ALT-MÜNSTER I. W., KIRCHHERRNGASSE

LEHRKANZEL FÜR GEOLOGIE
UND LAGERSTÄTTENLEHRE
DER K. K. MONTANISTISCHEN
HOCHSCHULE, LEOBEN.

15'/a

Leoben, 4.3.1913.

Hochwohlgeboren Herrn Professor
Marian Smoluchowski.

Lemberg.

Sehr geehrter Herr Professor !

Mit Untersuchungen über die Theorie der Gebirgsbildung beschäftigt habe ich das Bedürfnis Ihre Arbeit "Über ein gewisses Stabilitätsproblem der Elastizitätstheorie und dessen Beziehung zur Gebirgsbildung" zu studieren. Da mir aber der Krakauer Anzeiger nicht zugänglich ist, erlaube ich mir die Bitte, Herr Professor mögen meine Studien durch Übersendung eines Separatabdrucks gütigst unterstützen.

Mit hochachtungsvollem Glück auf!

L. Walter Schmidt
Assistent.

155

Wien 12 Septbr 03.

Sehr geehrter Herr Professor!

Die heutige Wiener Zeitung bringt Ihre Ernennung zum ordent. Professor der theoretischen Physik an der Universität in Lemberg! –
Vor 5 Jahren waren die Herren des physikalischen Institutes in Wien, der Herr Prof. Exner an der Spitze, so liebenswürdig mir zum 7ten Mai, meinem 80sten Geburtstage ihr Gruppenbild zu verehren und mir dadurch eine stolze Freude zu bereiten.
Heute finde ich Gelegenheit, Ihnen, Herr Professor, der auch auf dem Bilde ist, Revange zu geben und Ihnen zu Ihrer Ernennung meinen herzlichen Glückwunsch zu senden.
Seit 2 Jahren an einer Darmwucherung schwer erkrankt, ans Zimmer gefesselt, stehe ich nur in schriftlichem Verkehr mit den Herren des Institutes, aber in der cordialsten Weise und empfange vie-

le Be-

Beweise aufrichtiger Theilname.
Es war mir ein Bedürfniss Ihnen,
einem der auf meinem Bilde portrai-
tirten Männer, aus einer für mich
glücklicheren Zeit, meinen Glückwuns[ch]
und meine Hochachtung auszudrüken.

Herm. Schorss.

10. X. 1910.

Lieber Freund! 156

Zu dem schweren Verluste, den Du erlitten hast und von dem ich erst heute Kenntnis erhielt, spreche ich Dir mein herzlichstes Beileid aus.

In alter Freundschaft

Dein ⁄.

Dr Egon Ritter von Schweidler

a. o. Professor an der Universität Wien

Innsbruck,

7. VII. 1911.

Lieber Freund!

Für Deine lieben Glück-
wünsche danke ich Dir
herzlichst; ich bin in der Tat
mit meinem neuen Standort
sehr zufrieden, auch mit dem
Institute und den dienstlichen
Verhältnissen. – Ich hoffe auch,
Dich einmal hier begrüssen zu
können, wenn es Dich einmal
wieder zu den Tiroler Bergen zieht.

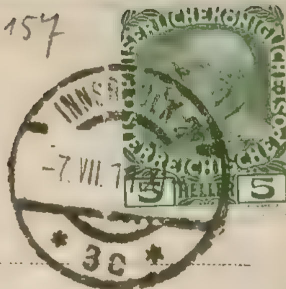
Mit herzlichem Grusse

Dein Schwd.

Verlag: Rob. Warger, Innsbruck. Nr. 1

15833

157

Herrn Professor

Dr. Marian R. v. Smoluchowski

Lemberg

Physikal. Institut

der Universität.

INNSBRUCK — Mühlau, Hungerburgbahn u. Mariabrunn

158

Iowa State Teachers College
H. H. SEERLEY, President.
CEDAR FALLS, IOWA.

September 28, 1912.

Professor M. Smolan Smoluchonski, Phd. LLD.,
The University, Lemberg, Austria.

My Dear Sir:

In accordance with a request received from Rev. Albert Loughridge, now at Folkstone, England, I am pleased to send you copies of our last catalog and circular, program of recitations, and summerterm bulletin, also an illustrated booklet giving views of the bildings and grounds.

Yours respectfully,

H. H. Seerley
President.

HB

159

FROM THE NATIONAL PHYSICAL LABORATORY,
BUSHY HOUSE,
TEDDINGTON, MIDDLESEX,

TELEGRAMS: —
"PHYSICS, TEDDINGTON."

Jan. 15th 1906.

Dear Sir

The Director desires me to say that he will be glad to arrange for you to see the Laboratory tomorrow, Tuesday, about 2.30 p.m. would be the most convenient time. He regrets that he himself has an engagement which may prevent him from seeing you.

Yours faithfully F. J. Selby

M. S. Smoluchowski Esq

77 Guildford Street

Russell Square

W.C.

160

Heinfeld, am 2. Juli 1896.

Verehrter Herr Doctor!

Ich bin in der höchsten Noth, und ich kann auch wohl sagen Verzweiflung, versuche ich es noch, mich an Sie mit einer Bitte zu wenden. Wenn ich nicht hier noch Rettung aus meiner Bedrängniss finde, bin ich nächster Woche „Kanonier" was so viel sagen will, als ein verlorener Mensch. Herr Doctor! Sie waren stets freundlich und gütig mit mir, obwohl ich es wenig genug verdient habe; nun möchte ich Sie bitten, mir wenn es Ihnen möglich wäre, ein kleines Darlehen zu gewähren, damit ich

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ich doch wenigstens diese übrigen 3 Monate
als Corporal halten kann. Da ich bereits eine
fixe Stellung in einem Comptoir zugesagt erhalten
habe, würde es mir, als erste Aufgabe gelten
Ihnen die Anleihe sammt den restlichen 7 fl 60 kr,
wenn auch in Raten, zurückzuerstatten. Herr
Doktor, ich glaube kaum, dass Sie ihre Güte be-
reuen würden. An meine Eltern kann und will
ich mich nicht wenden; die Erklärung bitte ich, mir
zu erlassen. Es grüßt Sie hochachtungsvollst

Ihr dankbarer Schuldner

Emil Stolz

3. Compagnie.

16i

Dr. H. Siedentopf Jena, 11. Dez. 06.

Kaiser-Wilhelmstr. 7.

Herrn Prof. M. v. Smoluchowski,

Lemberg.

Sehr geehrter Herr Professor!

Mit grossem Interesse las ich im letzten Heft der Annalen der Physik Ihre Arbeit über Brown'sche Molekularbewegung. Da ich mit eingehenden experimentellen Untersuchungen hierüber mit Hilfe meiner neuen ultramikroskopischen Methoden beschäftigt bin und Ihren theoret. Ansichten vollkommen beipflichte, wäre ich für Übersendung eines Separatums sehr dankbar. Eine bemerkenswerte experim. Untersuchung finden Sie auch von The Svedberg im letzten Heft der Zeitschrift für Elektrochemie. Vielleicht haben Sie Interesse für beigehende Separata.

Mit bestem Dank im Voraus
Ihr ergebenster
H. Siedentopf

A. 196ª.
195.
194
193.
166.

Kraków 19/XII 904

Szanowny Panie Profesorze,

Przesyłam kwit na 12 koron wystawiony przez Pannę Radzwiską, i dziękuję za załatwienie tej sprawy

Łączę wyrazy poważania

M. Siedlecki.

Kraków 18/XII 1906

Szanowny Panie Kolego,

Z przyjemnością przyjmuję zaproszenie Zarządu Towarzystwa Przyrodników i stawię się na 19 lutego 1907 z odczytem p.t. „O przemianie materyi wśród morza".—

Byłbym Szan. Panu bardzo wdzięczny gdyby Pan był łaskaw poinformować mnie czy odczyt ma być ściśle naukowy czy też do pół popularny, oraz czy ma być potem ogłoszony drukiem.

Łączę wyrazy głębokiego poważania i serdeczne pozdrowienia

Michał Siedlecki

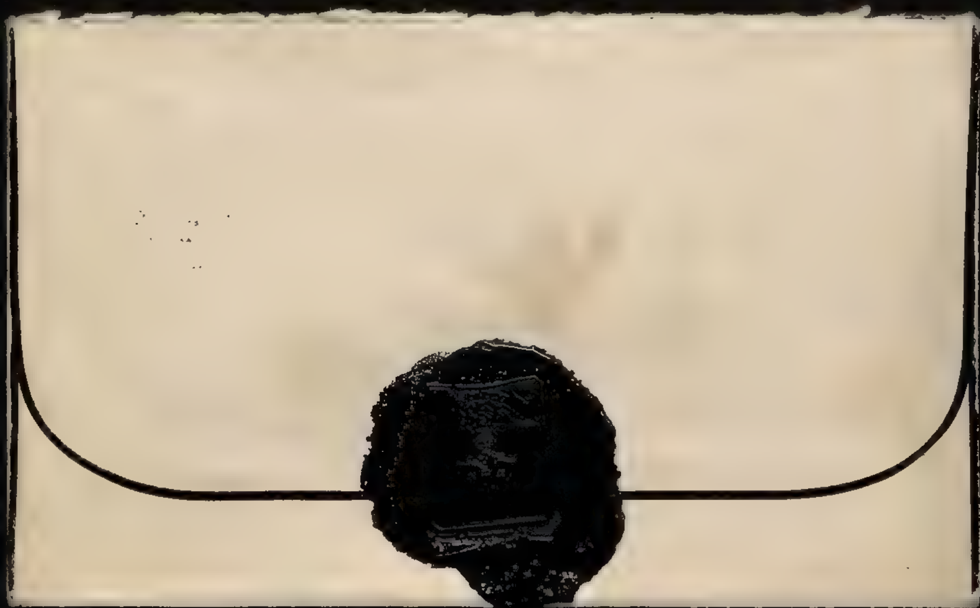

Wielmożny Pan

Profesor Maryan Smoluchowski

Lwów

ul. Gołębia 2.

17/V 1907. 168

Szanowny Panie Kolego,

bardzo serdecznie dziękuję za zaproszenie na wtorek. Chciałbym chętnie z niego skorzystać lecz nie wiem czy potrafię gdyż już poprzednio umówiłem się z rodziną mojej żony że z nimi przepędzę wolny czas jakim we Lwowie będę rozporządzał. Za przybyciem do Lwowa ułożę się z nimi i dam znać Szanownemu Panu czy potrafię

połączyć oba zaproszenia. —

Niebardzo mi się składa wszystko do wtorkowego odczytu, bo od kilku dni mam okropny katar i chrypkę tak że niewiem jak potrafię wykład wypowiedzieć. No, trudno — na to nie poradzę.
Do odczytu bardzo byłaby mi potrzebna duża mapa ziemi całej, najlepiej w rzucie Merkatora, o ile możności z oznaczonymi prądami. Byłbym Szanownemu Panu Kolledze bardzo wdzięczny gdyby mi był łaskaw dać znać w którym

z zakładów naukowych mogłyby taką mapę wypożyczyć. Wiadomość o tem bardzobym prosił przesłać do Tadeusza Godlewskiego do Politechniki, gdzie on zapewne będzie na kolei czekał na mnie i odrazu mię objaśni. —

Jeszcze raz serdecznie dziękuję i przesyłając dla obojga Państwa serdeczne pozdrowienia

Łączę wyrazy poważania

M Siedlecki.

170

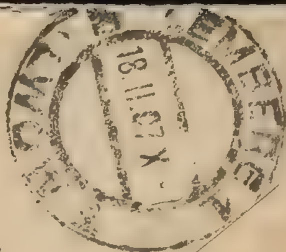
Wielmożny Pan

Prof Dr Maryan Smoluchowski

Lwów

ul. Gołębia 2.

18.III.07

171

Kraków 7/III 1907.

Wielmożny Panie Profesorze,

na ręce Wgo Pana Profesora, jako przewodniczącego Tow. im. Kopernika, przesyłam wyrazy serdecznej podzięki za łaskawe przyjęcie jakiego doznałem podczas mego ostatniego pobytu we Lwowie, od wszystkich członków Tow. Kopernika.

Nie zasłużyłem wcale na podziękowanie za wykład, bo doprawdy sama treść jego i ten ogromny obszar myśli jaki się z nią wiąże, to mogło znaleźć

uznanie, ale nie moje, dość pobieżne i niezbyt świetne przedstawienie sprawy. — Ten raz mały trud jaki poniosłem przyjeżdżając do Lwowa opłacił mi się stokrotnie, bo po raz pierwszy miałem sposobność zetknięcia się z całem gronem kolegów przyrodników, tak miłych, tak chętnych do pracy i takim dobrym duchem ożywionych, jak się to nie często u nas trafia. Miałem we Lwowie dzień który mi na zawsze zostanie jasnem wspomnieniem.

Serdecznie więc jeszcze raz za to dziękuję!

Michał Siedlecki.

173

PROF. DR. ROBERT SIEGER.

Graz, den 30/12 1905
Leonhardstraße 109.

Lieber Freund!

Das Lebenszeichen nach langer Zeit hat uns sehr erfreut – uns, darf ich sagen, da ja auch meine Frau, als Schwester Richard Schusters viel von Dir gehört hat. Es ist in der Tat so, wie Du vermutest. Ich bin seit Mitte October hier als Nachfolger Richters und finde die Verhältnisse – abgesehen von dem Bibliothekselend, unter dem aber mehr meine Schüler leiden als ich selbst – recht angenehm. Das Landleben – so darf man ja sagen, wenn man in der Nähe der Universität und also am Rande der Stadt wohnt – und das Eheleben schlagen mir viel, viel besser, als ich als unverbesserlicher Großstädter und Junggeselle für möglich gehalten hätte. Es ist doch nicht blos gelehrtes Blech, wenn die Kulturhistoriker die eigentliche

Kultur mit der Sesshaftwerdung des Menschen beginnen lassen. Das empfinde ich Nomade und Nachtvogel recht lebhaft angesichts meiner doppelten Veränderung.

Du hast mir dreierlei Glückwünsche geschickt, zum Amt, zur Vermählung, zum neuen Jahr. Wenn ich nicht sehr irre, hast Du die <u>beiden</u> ersten schon lang erreicht und ich kann Dir ~~[illegible]~~ also nur von Herzen ihre glückliche und beglückende <u>Fortdauer</u> wünschen. Der dritte Wunsch bezieht sich auf Künftiges und begegnet meiner lebhaftesten Erwiderung. Glückauf!

Wenn Du mal Deinen Bruder siehst oder ihm schreibst, grüße ihn herzlich von mir. Ich habe schon lange nichts Näheres von ihm gehört.

Mit den besten Grüßen

Dein

CSiegel

hen
ode
d

hickt,
im
n
lso
le
sich
ten

m
chon

Prof. Dr. M. [illegible]

Lwów d. 17 lipca 1907. 175
ul. Piekarska 52.

Jaśnie Wielmożny Panie Profesorze!

Podług szczegółowego programu X Zjazdu lek. i przyr. pol. ma Jwny Pan Profesor przemówić w dniu 22. bm. w chwili otwarcia Zjazdu imieniem polsk. Towarz. przyrodn. im. Kopernika.

Redakcya Dziennika Zjazdu ośmiela się zwrócić się do Jwgo Pana Profesora z uprzejmą prośbą o łaskawe nadesłanie na ręce niżej podpisanego, w czasie o ile możności krótkim treści swego przemówienia celem umieszczenia go w Dzienniku Zjazdu.

Łącząc wyrazy najgłębszego szacunku, kreślę się

Prof. Dr. [illegible]

177

Jaśnie Wielmożny Pan

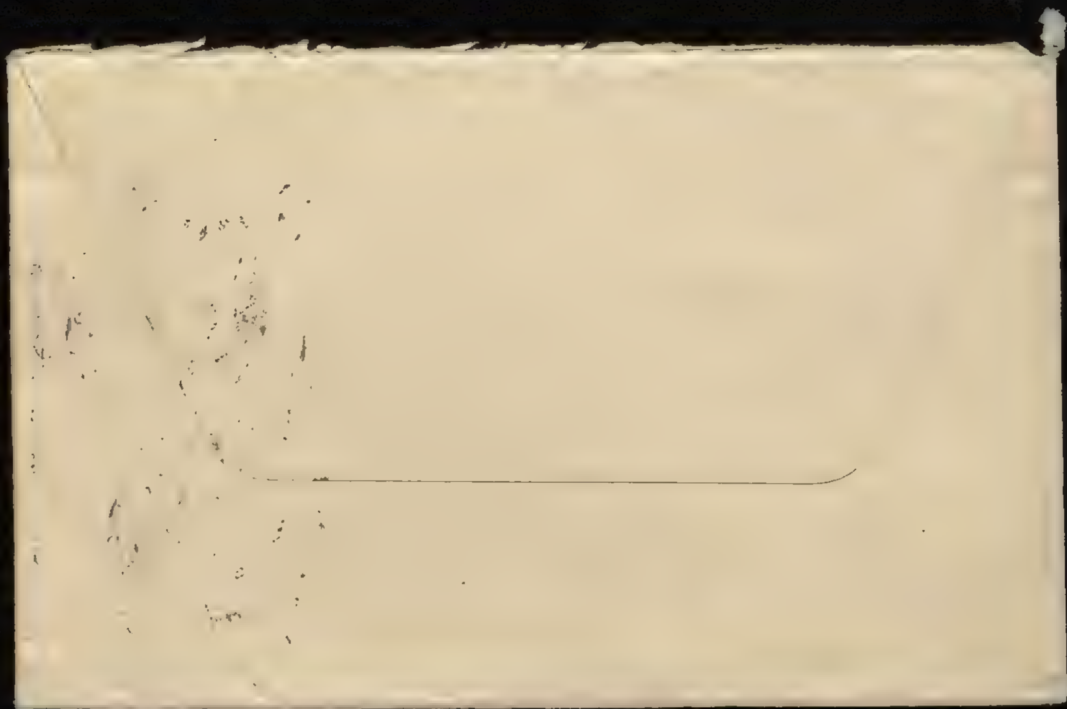
Prof. Dr. Maryan Smoluchowski

przewodn. polsk. Tow. przyr. im. Kopernika

Lwów

ul. Długosza 8.

178

Z podziękowaniem za rozprawę „O powstawaniu [illegible] cieczy" i z wyrazami prawdziwego szacunku

Ludwik Silberstein.

Rzym, 6. IV. 1905.

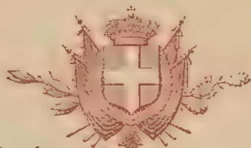
Austria-Galizia

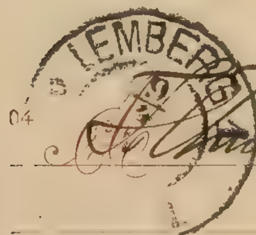
CARTOLINA POSTALE ITALIANA

(CARTE POSTALE D'ITALIE).

Leopoli.

Wielmożny Sz. Prof. M. Smoluchowski.

Lwów

Universytet

(Lemberg)

179

Redaktion der Physikalischen Zeitschrift

~~Datum des Poststempels.~~
2. IX. 15

Sehr geehrter Herr!

Ihre Manuskripte 1) Berechnung der Lorentzschen Molekularbewegung[illegible]
2.) Über die zeitliche Unveränderlichkeit der Zerstreuung von Feuchtigkeitsteilchen etc.

haben wir mit bestem Dank erhalten. Die Arbeiten ~~wird~~ werden baldmöglichst (voraussichtlich in ~~No.~~ der übernächsten No) in der Physikalischen Zeitschrift zum Abdruck gelangen.

Die Ihnen demnächst zugehende Korrektur wollen Sie bitte tunlichst umgehend druckfertig machen und an **S. Hirzel, Verlagsbuchhandlung, Leipzig, Königstraße 2** senden.

Angelegentlichen Dank für die Sonderdrucke!
Simon.

Mit vorzüglicher Hochachtung

H. Th. Simon

Postkarte

Carte postale

An

Herrn Prof. Dr. M. v. Smoluchowski

in Wien XVIII

Wohnung
[Strasse und
Hausnummer]

Pötzleinsdorfer Str. 130

113 ... 180

Redaktion der
Physikalischen Zeitschrift

z. Zt. [illegible] den 22. VIII 1916
Thür. [illegible]

Sehr verehrter Herr Kollege!

Darf ich Sie noch daran erinnern, daß Sie uns eine zusammenfassende Bearbeitung Ihrer in Göttingen vorgetragenen schönen Gedanken versprochen hatten! Vielleicht finden Sie jetzt in der Ferien Zeit dazu, den Aufsatz niederzuschreiben.

Mit bestem Dank im Voraus
u. freundlichster Begrüßung Ihr H. Th. Simon

Postkarte

Carte postale

Herrn Professor Dr.

M. Smoluchowski

Krakau

Universität

[illegible]
Aber ich wegen der Festsetzung über „[illegible]"
nicht zu Mittwoch? 2. Ich hätte selbst gern
Ihnen mitgeteilt, daß Sie jetzt vergeben
gegangen sind, werde [illegible]
kommen gegen ½ 12h an Ihrem Aufenthalt
aufzusuchen. Sollten Sie zu dieser Zeit
nicht [illegible] sein, so bitte ich Sie [illegible]

mir gefälligst schreiben zu wollen,
wann ich Sie besuchen kann. Im Voraus
bestens dankend

Oskar Singer

II/3 Stefaniestr. 9.

182

Wien 11/XII 15.

Hochgeehrter Herr Professor!

Vielen Dank für die freundliche Übersendung der Separata, die mir nach Graz, wo ich bis gestern militärisch beschäftigt war, nachgesandt wurden, wo ich auch mit deren Studium beginnen konnte. Professor Wassmuth

erzählte mir in Graz,
dass seine statistische
Mechanik bei Vieweg
noch im November erscheint.
Mit vielen Empfehlungen
Dr. Sirk.

H. W.

Herrn Professor
Dr. M. Smoluchowski
Krakau.
Studenka 27.

Hochgeehrter Herr Professor,

Ich erlaube mir hiemit eine eben erschienene kleine Experimentalarbeit zu überreichen die ich voriges Schuljahr an der technischen Hochschule ausgeführt habe, und bitte um freundliche Übersendung eines Separatums Ihrer Arbeit über v. d. Waals-Gleichung und innere Reibung bei Flüssigkeiten. (Kosmos 35)

Hätte ich am Congresse hier nochmals das Vergnügen gehabt Sie zu sehen so hätte ich gebeten Herrn Dr. med. R. v. Skalkowski Primararzt, den ich vorige Pfingsten hier kennen gelernt, bei einem eventuellen Zusammentreffen meine besten Grüsse zu übermitteln.

Ich zeichne hochachtungsvoll
ergebenst

Dr. H. Sirk

Wien IX. Schwarzspanierhof
I. Stiege. Tür 4.

L. M.! (Zum Privatgebrauch!) Zürich, 26. VI. 94.

Oberstraß, Sonneggstraße 4. IV

Was ist mit dem Sommer? Wann bist Du fertig?

3 Möglichkeiten: 1.) Ich und Du kommen nach Gröden und fahren circa 28. Juli am kürzesten Weg: Innsbr. Bludenz – Davos, von dort 62 Km. zu Fuß, nach Pontresina [mit Lorenz, der jetzt sich uns beiden anzuschließen scheint, da Wessely wie ich glaube, nur nach Zermatt will, mit Drasch u. Arvay]; dort machen wir Roseg etc, bis 4. Aug. Purtscheller mit Dr. Blodig kommt; mit Dr. Blodig machen wir Bernina über Scharte; dann mit P. u. B. in 2 Partien: Palü, Crastaguzza, Zupò – 2.) Ich komme nach Gröden wie auch Du u. Mama (ich bin circa 15. fertig), dort bleib. wir aber nur 1 Woche, dann per Arlberg in die Schweiz u. auf dem Weg nach Pontr. einige eleg. Sachen in der nordöstl. Schweiz, auch neues, das ich exploriert habe – 3.) Du kommst direkt (oder auch nach etwa 2, 3 Tagen i. Gröden, wenn du M. hinbegleitet hast) nach Vorarlberg, wo ich entgegenkomme u. die Stadtsachen auf die Bahn gebe, dann wie bei 2.), nur in größerem Umfang [Glärnisch Nordwand neu, Tschingelhörner, Tödi von N.W., Bifertenstock, Splügen-Dolom. (3-4 Erstersteig. möglich) etc.], weiteres wie bei 1.) – 3.) nicht teurer wie 1.), weil wir fast nur in Almen übernachten u. Reise spare. — Von Pontr. wollte Purtsch. über Tödigruppe u. Rhônestock nach Zermatt; dies dauert viel länger und schon teurere Gegenden. Lor. schlägt vor, über oberital. Seen nach Zermatt, was thatsächl. der nächste u. billigste Weg (3 Tage bis Zerm.) u. sehr schön. Was glaubst Du? Im Bejahungsfall d. letzt. schreibe ich an P. – In Zerm. treffen wir wieder zusam.: mit P. Dent blanche, Lyskamm, Dent d'Hérens, ohne P. Matterhorn, Mt. Rosa, Weißhorn, Rothhorn. Im Rückweg schlägt Lor. vor per Bern. Oberland, was ich sehr empfehle, wir können im Durchzug leicht großartige Touren machen – Jedenfalls noch Ende Aug. nach Gröden. Wie ist Stimmung zu Hause für Schweiz. Tour? Bohre! Wie ist überhaupt Tat. jetzt aufgelegt? Merz, Steiner, Mayr u. Fr. Schmitt gehen auch in Berninagruppe, aber unabhängig von uns. Schreibe gleich, was Du von allem obigen denkst, und wie weit M. u. T. vorbereitet sind.

T.

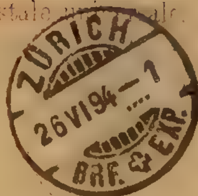
— Carte postale. —

Union postale universelle. Weltpostverein. Unione postale universale.

SUISSE. SCHWEIZ. SVIZZERA.

Nur für die Adresse.

Herrn

Marian R. v. Smoluchowski

Wien I.

Universität.

Kochany Maryanie! [illegible] 25-X 9[illegible]

[illegible] o [illegible] 125 następnych [illegible] godzin!

[illegible] | [illegible],
[illegible] | [illegible],
[illegible] | [illegible] do
[illegible] | [illegible], grafiemi [illegible]

[illegible] +20 [illegible], albo [illegible]

[illegible] (najprędzej!) [illegible] Kraszewskiego 5. — Podobno [illegible]

UNION POSTALE UNIVERSELLE

ROMANIA

CARTA POSTALA

D. Herrn

Dr Marian ...

Wien IV ...

Göttingen, den 20. September 1912.

Geehrter Herr:

Darf ich bitten, mir einen kurzen Auszug Ihres Münster Vortrages an meine Adresse zu schicken? Es sollte dieser gebraucht werden, einen baldigen und möglichst genauen Bericht der Münster Sitzung für das Bulletin der American Mathematical Society zu bereiten. Der Auszug würde wörtlich übersetzt und direkt in den Bericht eingetragen.

Hochachtungsvoll

Ihr ergebener

Virgil Snyder

Postkarte

An

Herrn

Professor Dr. v. Smoluchowski

in Lemberg, (Universität)

Östrich-Ungarn

Die angebogene Karte ist für die Antwort bestimmt.

Hotel Sudelfeld
Café-Restaurant
Bayrischzell
(Bayerisches Hochgebirge)

Sehr verehrter Herr College!
Die Faschingstage wurden
in München zu Skiausflü-
gen benützt. Leider steht
der diesjährige unter dem
Zeichen des Föns. – Wenn
es noch möglich ist, möchte
ich Sie dahin bestimmen, dass
Sie Ihr Ms. für die Göttinger
Vorträge noch einige Zeit
zurückhalten. Ich bin mit
[illegible] meinem noch lange nicht
fertig, habe
erst gerade damit ange-
fangen.

Auf Wiedersehen [illegible]
A. Sommerfeld

187

Hn. Prof. M. v. Smo-
luchowski
Lemberg
Österreich-Galizien.

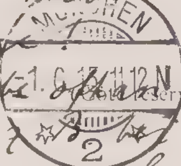

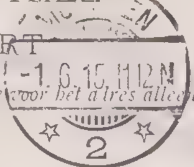
18?

CARTE POSTALE

POSTKAART

(Côté réservé à l'adresse. — Zijde voor het adres alleen.)

Lieber Herr Collega!

Ich habe oft an Sie gedacht, z. B. bei der Einnahme von Lemberg, wie gut es war, dass Sie nach Krakau übergesiedelt sind. Inzwischen hörte ich in Berlin von Hn. Nathanson, dass Sie stark mit der Durchsicht von Liebesbriefen beschäftigt sind. Morgen wünsche ich weiter viel Vergnügen u. danke für Ihre heutige Sendung

Hn. Prof. v. Smoluchowski

Krakau

Studencka 27.

BRUXELLES. — PALAIS DU ROI

Ich war nicht in Belgien, sondern wie in München vor ziemlich leeren Bänken. Die Karte stammt aus den friedlichen Festen des Solvay-Congresses, die wohl für alle Zeit vorüber sind. Es grüsst Sie herzlich

Ihr A. Sommerfeld 31.V.15.

Prof. Dr. A. Sommerfeld
München, Leopoldstr. 87.

27. VIII. 17
Berghäusl, Obersalzberg
bei Berchtesgaden.

Lieber Herr College!

Sie wissen natürlich längst, dass ich den Ruf nach Wien schliesslich doch abgelehnt habe, so sehr mich die schöne Stadt, das Institut und der wissenschaftliche Sinn der jüngeren Wiener Generation, ein Erbteil Hasenöhrls, gereizt hätten. Die Wiener Regierung war mir sehr entgegengekommen und die Collegen hatten mir eine äusserst freundliche Aufnahme bereitet. Alles in allem wäre es aber doch undankbar und unberechtigt gewesen, meinen schönen Münchener Wirkungskreis aufzugeben.

Wie die Dinge in Wien sich entwickeln werden, weiss ich natürlich nicht. Nach den Schwierigkeiten, die kurz vor meinem Wiener Besuch im Reichsrat aufgetreten waren, konnte ich die Haltung der Fakultät etwas eher verstehen wie vorher. Dass ich sie Ihretwegen und wegen der Zukunft der Wiener Physik aufrichtig bedauert habe, brauche ich Ihnen wohl nicht zu versichern.

Ich habe jetzt mehr mit Kriegs- als mit Friedensphysik zu tun. Trotzdem habe ich kurz vor den Ferien noch eine Arbeit über die Dispersion der Gase abgeschlossen, die Ihren Collegen Natanson besonders interessieren wird. Ausserdem mache ich mir allerlei Gedanken über den L-Ring der Atome. Nun sagte

mir Debye kürzlich, dass ein Herr aus Ihrem Kreise (den Namen hatte er nicht gegenwärtig) ebenfalls darüber arbeitet. Wenn er abgeschlossen hat oder mir sonst etwas mitteilen möchte, würde ich ihm dankbar sein. Auch mein Assistent Dr. Glitscher rechnet, soviel ich weiss, an den Röntgenspektren. Mit Debyes Arbeit war ich nicht einverstanden. Der einfach besetzte L-Ring ist doch zu inkonsequent; die Erklärung der L-Dubletts gehört meiner Meinung nach zu den sichersten Tatsachen des Atom-Innern und müsste bei einer modellmässigen Erklärung der Spektren (meine Darstellung war zunächst mehr schematisch) in erster Linie berücksichtigt werden. Es giebt noch viele Probleme bei den Röntgenspektren: Das M-Dublett und seine Verknüpfung mit dem L-Dublett, die Abweichungen vom Combinationsprincip, die Quantenbedingung für mehrfach besetzte Ringe etc. Es haben viele Hände und Köpfe daran zu tun.

Besten Dank für Ihre letzte Colloid-Arbeit, die mich angenehm an Ihren Münchener Besuch im vorigen Sommer erinnerte.

Ich bleibe hier bis zum 15. IX.

Mit vielen Grüssen
Ihr aufrichtig ergebener
A. Sommerfeld.

190

St. Christoph, 1800 m, auf dem Arlberg, Tirol

Hospiz St. Christof
auf dem Arlberg 1800 Mtr. über d. Meer
Inhaber
KARL KUSCHE

Sehr verehrter Herr College! Der physikalische Frühjahrs-Ski-Congreß (schon sehr zusammengeschmolzen) sendet Ihnen doppelt collegialen Gruß. Wir übten soeben an einem Hange Brown'sche Bewegung*).
Ihr A. Sommerfeld

Beste Grüße! Gustav Mie
Ella Herweg, Bertha Mie
J. Herweg.

*) Vielen Dank für Ihre letzte sehr interessante Arbeit.

An Professor
Smoluchowski
ul. Studencka 27.
Krakau
~~Universität~~

Orig.-Aufn. Eigent. u. Verlag J. Heimhuber, k.b. Hofphot., Sonthofen, Immenstadt, Oberstdorf. 1912. Nr. 2621 b.

ST. CHRISTOPH 1800 m hoch.